

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่อนและหลังใช้บริการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง และเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานหลังใช้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3 กลุ่มคือ กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000บาท) นอกจากนี้ยังทำการสอบถามสมาชิกของกองทุนทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 300 คน ผลการศึกษามีดังนี้คือ

4.1 โครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

หัวข้อนี้เป็นการศึกษาถึงการดำเนินงานในปี 2554 ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้บริการสินเชื่อจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง จำนวน 29 กองทุน สามารถแบ่งกลุ่มของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) โดยการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ปีที่ก่อตั้งและระยะเวลาการดำเนินงานของกองทุน ตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการ วิธีการสรรหาคณะกรรมการ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกองทุน ที่มาในการจัดตั้งระเบียบข้อบังคับของกองทุน นอกจากนี้ยังทำการศึกษาด้านการดำเนินกิจกรรมของกองทุน ได้แก่ การจัดประชุมของกองทุน การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติของสมาชิก การจัดทำบัญชีของกองทุน การรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกองทุนให้สมาชิกทราบ ผลการศึกษามีดังนี้

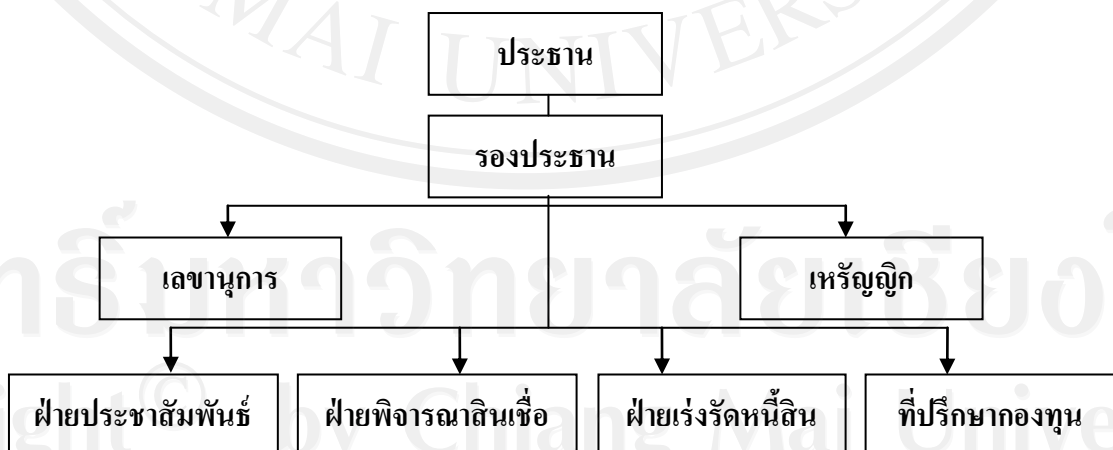
1) ปีที่ก่อตั้งและระยะเวลาการดำเนินงานของกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงทั้ง 29 กองทุน ทำการก่อตั้งในปี 2544 และดำเนินงานมาแล้ว 11 ปี ตั้งแต่รัฐบาลมีการดำเนินนโยบายการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจนถึงปัจจุบันซึ่งแสดงถึงความมั่นคงในการดำเนินงานของกองทุน (ตารางที่ 4.1)

2) ตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้านที่มีการใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงทั้ง 29 กองทุน มีการจัดวางตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการคล้ายคลึงกัน ดังนี้ คือ

- ประธาน ทำหน้าที่เป็นประธานและในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุน
- รองประธาน ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับประธานหรือทำหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อประธานมอบหมายให้ทำการแทน
- เลขานุการ ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดทำบันทึกรายงานการประชุม รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- เฝ้าระวังดูแล ทำหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุน จัดทำบัญชีและควบคุมการใช้จ่ายเงินทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่แจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของกองทุนให้สมาชิกทราบ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับองค์กรภายนอก
- ฝ่ายพิจารณาสินเชื่อ ทำหน้าที่พิจารณาคูณสมบัติของสมาชิกที่ยื่นขอสินเชื่อ นำเสนอกรรมการเพื่ออนุมัติสินเชื่อ
- ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน ทำหน้าที่ติดตามทวงถามกรณีลูกหนี้ไม่ชำระคืนเงินกู้และหาทางช่วยเหลือในกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ให้แก่กองทุนได้
- ที่ปรึกษากองทุน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในด้านต่างๆ ของกองทุน ซึ่งที่ปรึกษานี้อาจเป็นคณะกรรมการในกองทุนหรือบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่มีได้ดำรงตำแหน่งในกองทุนก็ได้ เช่น ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำอำเภอ (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างองค์กรของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

วิธีการสรรหาคณะกรรมการ จากการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุน ไม่ว่าจะได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย(400,000-800,000 บาท) วงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) หรือวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) การสรรหาคณะกรรมการกองทุนมาจากการเลือกตั้งโดยให้สมาชิกทำการลงคะแนนเสียงแบบเปิดเผยในที่ประชุม และกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

3) การจัดประชุมกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุนมีการจัดประชุมที่เป็นทางการ โดยมีทั้งคณะกรรมการและสมาชิกเข้าประชุมร่วมกัน และมีการบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษรเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 2 ครั้งต่อปี ซึ่งการจัดประชุมที่เป็นทางการนี้หมายรวมถึงการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุนหมู่บ้านด้วย (ตารางที่ 4.1)

4) การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุนที่ใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติสมาชิกครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 86.2 และบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือไม่เป็นปัจจุบันมีเพียงร้อยละ 13.8 (ตารางที่ 4.1)

เมื่อพิจารณาตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กองทุนที่มีการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติสมาชิกครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันร้อยละ 78.9 กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติสมาชิกครบถ้วนถูกต้องทั้งหมด และในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) กองทุนที่มีการบันทึกข้อมูลสมาชิกครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันมีจำนวนร้อยละ 87.5 (ตารางที่ 4.1)

5) การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุนที่มีการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันร้อยละ 75.9 และกองทุนที่มีการจัดทำบัญชีไม่ครบถ้วนหรือไม่เป็นปัจจุบันมีเพียงร้อยละร้อยละ 24.1 (ตารางที่ 4.1)

เมื่อพิจารณาตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กองทุนมีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันร้อยละ 71.4 ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) กองทุนมีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันทั้งหมด และกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001 -3,000,000 บาท) กองทุนมีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบันร้อยละ 62.5 (ตารางที่ 4.1)

6) การรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินส่วนใหญ่มีการแจ้งสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบเพียงปีละ 1 ครั้งในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีเท่านั้น ร้อยละ 44.8 รองลงมาคือมีการแจ้งให้ทราบทุกครั้งที่มีการประชุมเป็นร้อยละ 38.0 และที่มีการรายงานให้ทราบมากกว่าปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 17.2 (ตารางที่ 4.1)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุมมากที่สุดร้อยละ 57.1 รองลงมาคือมีการรายงานเพียงปีละ 1 ครั้ง ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีร้อยละ 35.7 (ตารางที่ 4.1)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีการรายงานให้สมาชิกทราบปีละ 1 ครั้งในที่ประชุมประจำปีและมากกว่าปีละ 1 ครั้ง เป็นสัดส่วนเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ในแต่ละกลุ่ม และมีการรายงานให้ทราบทุกครั้งที่มีการประชุมเพียงร้อยละ 14.2 (ตารางที่ 4.1)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) กรรมการมีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบปีละ 1 ครั้ง ในที่ประชุมประจำปีมากที่สุด ร้อยละ 62.5 รองลงมาคือมีการรายงานทุกครั้งที่มีการประชุม ร้อยละ 25.0 (ตารางที่ 4.1)

7) ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกองทุนให้สมาชิกทราบ

ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุนเลือกใช้มากที่สุดคือการแจ้งให้ทราบในที่ประชุม รองลงมาคือแจ้งผ่านเสียงตามสาย ร้อยละ 58.6 และติดประกาศประชาสัมพันธ์ร้อยละ 41.4 (ตารางที่ 4.1)

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อ พบว่ากลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีการแจ้งให้ทราบในที่ประชุมมากที่สุดเหมือนกัน ทั้ง 3 กลุ่ม รองลงมาคือ แจ้งผ่านเสียงตามสาย ร้อยละ 42.9, 71.4 และ 75.0 ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย วงเงินปานกลาง และวงเงินมาก ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

อาจสรุปได้ว่าด้านโครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงนั้น กองทุนที่ทำการศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีโครงสร้างขององค์กรไม่แตกต่างกันมากนัก ในส่วนของการบริหารจัดการพบว่ากลุ่มที่ได้รับวงเงินปานกลางจะมีการบริหารจัดการที่ดีกว่าอีกสองกลุ่มที่เหลือ โดยกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากและปานกลางมีระดับการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.1 โครงสร้างการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำแนกตามวงเงิน
สินเชื่อที่ได้รับ

โครงสร้างการบริหารจัดการของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	สินเชื่อ วงเงินน้อย		สินเชื่อ วงเงิน ปานกลาง		สินเชื่อ วงเงินมาก		รวม	
	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ
1. ปีที่ก่อตั้งกองทุน	2544		2544		2544		2544	
2. การจัดประชุมกองทุนหมู่บ้าน (ครั้ง/ปี)	2		2		2		2	
3. การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติ ของสมาชิก								
3.1 ไม่ครบถ้วน/ไม่เป็นปัจจุบัน	3	21.4	-	-	1	12.5	4	13.8
3.2 ครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	11	78.6	7	100.0	7	87.5	25	86.2
รวม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
4. การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน								
4.1 ไม่ครบถ้วน/ไม่เป็นปัจจุบัน	4	28.6	-	-	3	37.5	7	24.1
4.2 ครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	10	71.4	7	100.0	5	62.5	22	75.9
รวม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
5. การรายงานสถานะทางการเงินให้ สมาชิกทราบ								
5.1 ปีละ 1 ครั้งในการประชุมประจำปี	5	35.7	3	42.9	5	62.5	13	44.8
5.2 มากกว่าปีละ 1 ครั้ง	1	7.2	3	42.9	1	12.5	5	17.2
5.3 รายงานทุกครั้งที่มีการประชุม	8	57.1	1	14.2	2	25.0	11	38.0
รวม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
6. ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารกองทุนให้สมาชิกทราบ *								
6.1 แจงให้ทราบในที่ประชุม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
6.2 ผ่านเสียงตามสาย	6	42.9	5	71.4	6	75.0	17	58.6
6.3 ติดประกาศประชาสัมพันธ์	4	28.6	5	71.4	3	37.5	12	41.4

ที่มา:จากการศึกษา

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2 ด้านคณะกรรมการ

การศึกษาด้านกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในครั้งนี้ทำการศึกษาดังถึงบทบาทหน้าที่และค่าตอบแทนในการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยระยะเวลาการเป็นกรรมการ การมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนนอกเหนือจากการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผลตอบแทนในการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การเข้าร่วมอบรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกรรมการของกองทุนหมู่บ้านกับกลุ่มหรือเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) ระยะเวลาการเป็นกรรมการกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษากว่า 29 กองทุน กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งมาแล้วเฉลี่ย 6 ปี ซึ่งตาม พ.ร.บ. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้กำหนดให้การดำรงตำแหน่งของกรรมการมีวาระคราวละ 2 ปี ระยะเวลาดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่ พ.ร.บ. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด เนื่องจากในทางปฏิบัติหากกรรมการคนใดมีการปฏิบัติงานที่มีผลงานและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกก็จะได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นกรรมการอย่างต่อเนื่องโดยมิได้สนใจต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กรรมการดำรงตำแหน่งมาแล้ว 8 ปี กองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) กรรมการดำรงตำแหน่งมาแล้ว 5 ปี (ตารางที่ 4.2)

2) การมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชน

บทบาทความสำคัญของกรรมการในการทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากกรรมการกองทุนแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่หรือได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่อื่นในชุมชนด้วย เช่น การเป็นผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นผู้นำกลุ่มอาชีพ อาสาสมัครต่างๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร อาสาสมัคร องค์การชุมชนอื่น หรือคณะกรรมการวัด โดยกรรมการอาจมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนมากกว่าหนึ่งตำแหน่งก็ได้

กรรมการที่มีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนของกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้ง 29 กองทุน มีสัดส่วนร้อยละ 62.1 โดยแบ่งเป็น เป็นผู้นำกลุ่มอาชีพ อาสาสมัครหรืออื่นๆ มากที่สุด รองลงมาคือ เป็นผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น ส่วนกรรมการที่ไม่มีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนมีร้อยละ 37.9 จะเห็นได้ว่ามากกว่าร้อยละห้าสิบของกรรมการมีบทบาทหน้าที่อื่นมากกว่าการเป็นกรรมการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกรรมการและการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในด้านต่างๆ ของชุมชนด้วย (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับในแต่ละกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีกรรมการมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนร้อยละ 64.2 โดยเป็นผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครหรืออื่นๆ เป็นผู้นำท้องถิ่น และเป็นผู้นำท้องถิ่นในสัดส่วนเท่าๆกัน (ตารางที่ 4.2)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีกองทุนที่มีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนร้อยละ 71.4 โดยการมีบทบาทหน้าที่อื่นแบ่งเป็นการเป็นผู้นำกลุ่มอาชีพอาสาสมัครหรืออื่นๆมากที่สุด รองลงมาคือเป็นผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นในสัดส่วนเท่าๆกัน (ตารางที่ 4.2)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) กรรมการมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนร้อยละ 50.0 โดยการมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนนั้นอยู่ในกลุ่มผู้นำอาชีพอาสาสมัครหรืออื่นๆ มากที่สุด (ตารางที่ 4.3)

3) การจัดประชุมของคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษากันทั้ง 29 กองทุน มีการจัดการประชุมคณะกรรมการโดยเฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี ซึ่งเป็นการจัดการประชุมระหว่างคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยกันเองเพื่อการประสานงานหรือการดำเนินงานของคณะกรรมการโดยมิได้แจ้งให้สมาชิกเข้าร่วมด้วย สามารถชี้ให้เห็นถึงความเอาใจใส่ในการบริหารงานของกรรมการ (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ กองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) และวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีการจัดประชุมเฉลี่ย 5 ครั้งต่อปี ส่วนกองทุนที่ได้รับวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีการจัดประชุมน้อยกว่าใน 2 กลุ่มแรก เฉลี่ยเพียง 3 ครั้งต่อปี (ตารางที่ 4.2)

4) ผลตอบแทนของคณะกรรมการ

การจ่ายค่าตอบแทนให้กรรมการจะเป็นการกำหนดภายในแต่ละกองทุนด้วยกันเอง โดยธรรมเนียมการปฏิบัติทั่วไปแล้วจะจ่ายค่าตอบแทนในรูปตัวเงินเป็นรายปี แบ่งจากผลกำไรสุทธิที่ได้ในแต่ละปี และในแต่ละกองทุนมีการจัดสรรผลกำไรในสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน และในบางกองทุนอาจมีการจัดสรรผลตอบแทนเพิ่มเติมในรูปสวัสดิการที่มีใช้ตัวเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล การจัดท่องเที่ยวพักผ่อนหรืออบรม หรือทุนการศึกษาบุตร

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสิน ทั้ง 29

กองทุน มีการจ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีและมีสวัสดิการให้กรรมการเพิ่มเติมถึงร้อยละ 82.8 ที่เหลือร้อยละ 17.2 มีการจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีเท่านั้น และโดยเฉลี่ยแล้วค่าตอบแทนรายปีที่จ่ายให้คณะกรรมการคิดเป็นร้อยละ 30.3 ของผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกองทุนในแต่ละปี (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคารพบว่า กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) ได้รับผลตอบแทนในการบริหารงานในรูปแบบเงินตอบแทนรายปีจากผลประกอบการและมีการจัดสรรสวัสดิการให้กรรมการร่วมด้วยทั้งหมด ค่าตอบแทนที่ได้รับในรูปแบบตัวเงินคิดเป็นร้อยละ 33.0 ของกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกองทุน (ตารางที่ 4.2)

กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีจากผลประกอบการของกองทุนและมีการจัดสรรสวัสดิการร่วมด้วยมากที่สุด ร้อยละ 71.4 และกรรมการได้รับผลตอบแทนในการบริหารงานในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีจากผลประกอบการเพียงอย่างเดียวเพียงร้อยละ 28.6 ค่าตอบแทนที่ปันผลมาจากผลประกอบการของกองทุนคิดเฉลี่ยได้รับอยู่ที่ร้อยละ 30.0 ของกำไรสุทธิ (ตารางที่ 4.2)

สำหรับกองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) การได้รับค่าตอบแทนของกรรมการมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง คือ มีกองทุนที่กรรมการได้รับผลตอบแทนในการบริหารงานในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีตามผลประกอบการและมีการจัดสรรสวัสดิการร่วมด้วยร้อยละ 62.5 และที่เหลือได้รับผลตอบแทนในรูปแบบตัวเงินเป็นรายปีอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 37.5 ผลตอบแทนเป็นรายปีที่ได้รับคิดเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 28.0 ของกำไรสุทธิ (ตารางที่ 4.3)

5) การเข้าร่วมอบรมของกรรมการเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารงาน

การเข้าร่วมอบรมหรือเข้ากิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนช่วยให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การเข้ารับการอบรมความรู้กองทุนหมู่บ้าน การเข้ารับการอบรมคอมพิวเตอร์กองทุนหมู่บ้าน หรือการเข้าร่วมการสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยกรรมการแต่ละกองทุนอาจเคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถมากกว่าหนึ่งกิจกรรมได้

จากการศึกษากรรมการที่เป็นตัวแทนเคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งสิ้น มากที่สุดคือเข้ารับการอบรมความรู้กองทุนหมู่บ้านจำนวน 23 กองทุน รองลงมาคือเข้าร่วมอบรมคอมพิวเตอร์ร้อยละ 78.3 และน้อยที่สุดคือเข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 30.4

โดยส่วนใหญ่แล้วจะพบว่ากรรมการมีระยะเวลาการดำเนินงานมาก่อนข้างต่อเนื่องทำให้มีโอกาสได้รับการอบรมความรู้กองทุนหมู่บ้านจากส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับกองทุนมีการใช้เงินเชื่อจากธนาคารออมสิน และธนาคารได้สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้กองทุนหมู่บ้านนำไปใช้ดำเนินงานด้วย กรรมการจึงมีโอกาสได้รับการอบรมความรู้คอมพิวเตอร์ด้วย (ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวงเงินสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคารพบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กรรมการเคยเข้ารับอบรมความรู้กองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคืออบรมรอบคอมพิวเตอร์กองทุนหมู่บ้านร้อยละ 80.0 (ตารางที่ 4.2)

กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง กรรมการเคยเข้ารับอบรมความรู้กองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคืออบรมคอมพิวเตอร์ร้อยละ 71.4 (ตารางที่ 4.2)

กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากกรรมการเคยเข้ารับอบรมกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด และรองลงมาคืออบรมคอมพิวเตอร์กองทุนหมู่บ้านร้อยละ 83.3 (ตาราง 4.2)

6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับกลุ่มหรือเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มกองทุนหมู่บ้านด้วยกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับธนาคารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ หรือระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับสถาบันการเงินชุมชน จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการบริหารงานของกรรมการให้เพิ่มขึ้นได้โดยกรรมการแต่ละกองทุนอาจเคยเข้าร่วมกิจการที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มต่างๆ ได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่ากรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้ง 29 กองทุน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกองทุนหมู่บ้านด้วยกันมากที่สุด รองลงมาคือเข้ารับอบรมกับธนาคารหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 72.4 และอันดับที่สามคือการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับสถาบันการเงินชุมชนร้อยละ 20.7 (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ กลุ่มของกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) กรรมการมีการเข้ากรรมการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุนหมู่บ้านด้วยกันมากที่สุด รองลงมาคือมีการอบรมกับธนาคาร หน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 64.3, 71.4 และ 87.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

อาจสรุปได้ว่าด้านคณะกรรมการกองทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้เงินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงครั้งนี้พบว่าคณะกรรมการทั้ง 29 กองทุน มีบทบาทหน้าที่และการบริหารงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งด้านการมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชน การจัดประชุมของคณะกรรมการ การอบรมหรือการพัฒนาความรู้ความสามารถ แต่จะมีข้อแตกต่างในส่วนของการค่าตอบแทนคณะกรรมการ ซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากมีการจ่ายค่าตอบแทน

ให้คณะกรรมการสูงสุดและดีที่สุดในรูปตัวเงินและสวัสดิการทั้ง 14 กองทุน รองลงมา คือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย

ตารางที่ 4.2 บทบาทหน้าที่และค่าตอบแทนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ใช้ได้รับสินเชื่อ เพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

ข้อมูลทั่วไป	สินเชื่อวงเงิน น้อย		สินเชื่อวงเงิน ปานกลาง		สินเชื่อวงเงิน มาก		รวม	
	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ
1.ระยะเวลาการเป็นกรรมการ(ปี)	8		5		5		6	
2.การมีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชนของ กรรมการ								
2.1 ไม่มีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชน	5	35.8	2	28.6	4	50.0	11	37.9
2.2 มีบทบาทหน้าที่อื่นในชุมชน	9	64.2	5	71.4	4	50.0	18	62.1
- กลุ่มอาชีพ/อาสาสมัคร/อื่นๆ	3	(33.3)	3	(60.0)	4	(100)	10	(55.5)
- ผู้นำท้องถิ่น	3	(33.3)	1	(20.0)	-	-	4	(22.2)
- ผู้นำท้องถิ่น	3	(33.3)	1	(20.0)	-	-	4	(22.2)
รวม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
3.การจัดประชุมของคณะกรรมการ (ครั้งต่อปี)	5		5		3		4	
4.ค่าตอบแทนคณะกรรมการ								
4.1 ในรูปตัวเงินเป็นรายปี+สวัสดิการ	14	100.0	5	71.4	5	62.5	24	82.8
4.2 ในรูปตัวเงินเป็นรายปี	-	-	2	28.6	3	37.5	5	17.2
รวม	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
ค่าตอบแทนรายปีเฉลี่ย (ร้อยละของผลกำไรของกองทุน)	33.0		30.0		28.0		30.3	
5.การเข้าร่วมอบรมของกรรมการ *								
5.1 อบรมความรู้กองทุนหมู่บ้าน	10	100.0	7	100.0	6	100.0	23	100.0
5.2 อบรมคอมพิวเตอร์	8	80.0	5	71.4	5	83.3	18	78.3
5.3 สัมมนากองทุนหมู่บ้าน	4	40.0	2	28.6	1	16.7	7	30.4
6.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุน หมู่บ้านกับเครือข่ายอื่น *								
6.1 ระหว่างกองทุนหมู่บ้านด้วยกัน	14	100.0	7	100.0	8	100.0	29	100.0
6.2 อบรมกับธนาคาร/หน่วยงานรัฐ	9	64.3	5	71.4	7	87.5	21	72.4
6.3 ระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับสถาบัน การเงินชุมชน	3	21.4	1	14.3	2	25.0	6	20.7

ที่มา:จากการศึกษา

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3 ด้านสมาชิกกองทุน

หัวข้อนี้เป็นการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไป การเข้าร่วมกิจกรรมกองทุน การใช้เงินเชื่อกับกองทุน และความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อกับกองทุน โดยจำแนกตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ คือกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นนอกเหนือจากกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษามีดังนี้

1) เพศ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.3 ส่วนเพศชายมีร้อยละ 46.7 (ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับพบว่ากลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.8 และ 60.6 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก(1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 55.0 (ตารางที่ 4.3)

2) อายุ

กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 300 คน มีอายุ 41-50 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาคืออายุ 51-60 ปี ร้อยละ 25.6 และอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 21.0 ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ในวัยทำงานและมีครอบครัว ทำให้ต้องการเงินทุนในการประกอบอาชีพหรือดำรงชีพ และอายุของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 46 ปี (ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีอายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 31.1 รองลงมาคืออายุ 51-60 ปี ร้อยละ 26.6 โดยมีอายุเฉลี่ย 46 ปี (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุดร้อยละ 37.0 และมีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 25.9 และสมาชิกมีอายุเฉลี่ย 47 ปี (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 54.1 รองลงมาคือมีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 24.3 และสมาชิกมีอายุเฉลี่ย 46 ปี จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้มีช่วงอายุใกล้เคียงกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง และทั้ง 3 กลุ่มมีอายุเฉลี่ยของสมาชิกใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 4.3)

3) ระดับการศึกษา

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้วมากกว่าร้อยละ 50 ระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 57.7 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษา - อนุปริญญา ร้อยละ 35.3 และมีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 7. (ตาราง 4.3)

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับพบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) ระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 75.0 รองลงมาเป็นการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา - อนุปริญญา ร้อยละ 22.7 (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาร้อยละ 48.5 รองลงมาเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษา - อนุปริญญา ร้อยละ 42.4 ซึ่งสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้มีระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา - อนุปริญญา ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 41.2 (ตารางที่ 4.3)

4) อาชีพ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษานี้มีอาชีพส่วนใหญ่คือเกษตรกรร้อยละ 38.0 รองลงมาคือมีอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 29.0 อันดับที่สามคือสมาชิกที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 23.3 โดยอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไปนี้ส่วนใหญ่แล้วมีรายได้ไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับฤดูกาล ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านต้องเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการนำไปประกอบอาชีพ(ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ สมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 40.9 รองลงมาคือค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 29.5 และรับจ้างทั่วไปร้อยละ 22.7 (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดร้อยละ 36.4 ใน

แต่ละประเภท รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 15.2 (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 44.7 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 34.2 (ตารางที่ 4.3)

5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาร้อยละ 300 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 55.3 รองลงมาคือสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 33.3 และสมาชิกมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 7,093 บาท (ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 51.8 รองลงมาคือสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ในกลุ่มนี้สมาชิกมีรายได้เฉลี่ย 6,518 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 55.5 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 33.3 และสมาชิกมีรายได้เฉลี่ย 6,550 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีรายได้ระหว่าง 5,000 -10,000 บาท ร้อยละ 59.4 รองลงมาคือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 27.0 และสมาชิกมีรายได้เฉลี่ย 8,210 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.3)

6) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือกิจกรรมอื่น

การเข้าร่วมกลุ่มหรือกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ ของสมาชิกนอกเหนือจากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสมาชิกแต่ละคนอาจเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นมากกว่าหนึ่งกลุ่มได้ ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างจากจำนวน 300 คน ที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นมีจำนวนร้อยละ 78.3 โดยเป็นสมาชิกเกษตรกรมากที่สุดและรองลงมาคือเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร(ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นด้วยถึงร้อยละ 80.0 โดยสัดส่วนมากที่สุดคือ เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และรองลงมาคือเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นด้วยถึงร้อยละ 74.1 โดยสัดส่วนมากที่สุดคือสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน (ตารางที่ 4.3)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นด้วยถึงร้อยละ 78.4 โดยสัดส่วนมากที่สุดคือเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและรองลงมาคือเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวงเงินที่ได้รับ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	สินเชื่อวงเงินน้อย		สินเชื่อวงเงินปานกลาง		สินเชื่อวงเงินมาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ								
ชาย	58	43.2	21	39.4	61	55.0	140	46.7
หญิง	77	56.8	33	60.6	50	45.0	160	53.3
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
2.อายุ								
21 - 30 ปี	9	6.7	5	9.3	12	10.8	26	8.7
31 - 40 ปี	42	31.1	12	22.2	9	8.1	63	21.0
41 - 50 ปี	42	31.1	20	37.0	60	54.1	122	40.7
51 - 60 ปี	36	26.6	14	25.9	27	24.3	77	25.6
60 ปี ขึ้นไป	6	4.5	3	5.6	3	2.7	12	4.0
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	46		47		46		46	
3.ระดับการศึกษา								
ประถมศึกษา	101	75.0	26	48.5	46	41.2	173	57.7
มัธยมศึกษา - อนุปริญญา	30	22.7	23	42.4	53	47.8	106	35.3
ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	4	2.3	5	9.1	12	11.0	21	7.0
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
4.อาชีพ								
เกษตรกร	55	40.9	9	15.2	50	44.7	114	38.0
รับจ้างทั่วไป	30	22.7	19	36.4	38	34.2	87	29.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	40	29.5	19	36.4	11	10.5	70	23.3
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/อื่นๆ	10	6.9	7	12.0	12	10.6	29	9.7
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาทต่อคน)								
ต่ำกว่า 5,000 บาท	52	38.5	18	33.3	30	27.0	100	33.3
5,000 - 10,000 บาท	70	51.8	30	55.5	66	59.4	166	55.3
10,001 - 15,000 บาท	13	9.7	4	7.5	9	8.1	26	8.7
15,001 บาท ขึ้นไป	-	-	2	3.7	6	5.5	8	2.7
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาทต่อคน)	6,518		6,550		8,210		7,093	
6. การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น *								
6.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น	27	20.0	14	25.9	24	21.6	65	21.7
6.2 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น	108	80.0	40	74.1	87	78.4	235	78.3
- เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	(49)	(45.4)	(8)	(20.0)	(38)	(43.7)	(95)	(40.4)
- เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	(40)	(37.0)	(5)	(12.5)	(42)	(48.3)	(87)	(37.0)
- เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน	(23)	(21.3)	(11)	(27.5)	(9)	(10.3)	(43)	(18.4)
- เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์	(6)	(5.6)	(23)	(57.5)	(11)	(12.6)	(40)	(17.0)
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0

ที่มา: จากการศึกษา

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3.2 การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยระยะเวลาการเป็นสมาชิก ค่าหุ้นที่ส่งชำระต่อปีของสมาชิกแต่ละคน การส่งเงินออมสัจจะกับกองทุนในแต่ละเดือน เงินค่าหุ้นทั้งหมดของสมาชิกแต่ละคนที่มีในกองทุน ภาระหนี้สินของสมาชิกกับแหล่งเงินทุนอื่นหลังจากเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามียังภาระหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นหรือไม่ แหล่งใด และยังมีหนี้สินนอกระบบหรือไม่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของกองทุน การติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุนสมาชิกมีการติดตามมากน้อยเพียงใด และแหล่งข้อมูลข่าวสารหรือช่องทางติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุน ผลการศึกษามีดังนี้

1) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจำนวน 300 คน เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาแล้วเฉลี่ย 8 ปี แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของสมาชิกในการใช้บริการและเป็นสมาชิกกับกองทุนหมู่บ้าน (ตารางที่ 4.4)

2) ค่าหุ้นที่ส่งชำระต่อปี

เงินค่าหุ้นนี้เป็นเงินซึ่งสมาชิกจำเป็นต้องชำระในการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน แต่การกำหนดจำนวนหุ้นที่ถือของสมาชิกแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละกองทุน ซึ่งในส่วนของค่าหุ้นนี้ไม่จำเป็นต้องชำระทุกปี สมาชิกจะชำระค่าหุ้นเพิ่มหรือคงจำนวนหุ้นที่มีในกองทุนเดิมก็ได้ การศึกษาครั้งนี้พิจารณาเป็นรายคนที่นำส่งชำระค่าหุ้นเฉลี่ยในแต่ละปี โดยเฉลี่ยแล้วค่าหุ้นที่ชำระต่อปีของสมาชิกแต่ละคนอยู่ที่ 553 บาท (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับพบว่าในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีการชำระค่าหุ้นรายปีเฉลี่ย 225 บาทต่อคน กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกชำระค่าหุ้นเฉลี่ยปีละ 608 บาทต่อคน และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกแต่ละคนชำระค่าหุ้นรายปีเฉลี่ย 826 บาทต่อคน จะเห็นได้ว่าในแต่ละกลุ่มวงเงิน มีการส่งชำระค่าหุ้นตามขนาดและรายได้ของสมาชิก (ตารางที่ 4.4)

3) เงินออมสัจจะกับกองทุน

เงินออมสัจจะจะเป็นเงินออมที่สมาชิกต้องทำการออมกับกองทุนเป็นประจำโดยชำระเป็นรายเดือน การกำหนดเงินออมสัจจะขั้นต่ำของแต่ละกองทุนนั้นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละกองทุน จากการศึกษาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน พบว่าเงินออมสัจจะเฉลี่ยต่อสมาชิกหนึ่งคนมีการออมเดือนละ 42 บาท (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกมีการออมเงินสัจจะเฉลี่ยเดือนละ 50 บาทต่อคน กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกมีการออมเงินสัจจะเฉลี่ยเดือนละ 35 บาทต่อคน และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกมีการออมเงินสัจจะเฉลี่ย 40 บาทต่อคน จะเห็นได้ว่าเงินออมสัจจะรายเดือนในแต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันมากนัก จำนวนที่ออมในแต่ละเดือนไม่สูงมาก สอดคล้องกับรายได้ของสมาชิก (ตารางที่ 4.4)

4) เงินค่าหุ้นของสมาชิกในกองทุน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องถือหุ้นกองทุนอย่างน้อย 1 หุ้นหรือมากกว่าแล้วแต่ข้อกำหนดของแต่ละกองทุน และในแต่ละปีสามารถซื้อหุ้นเพิ่มได้ เงินค่าหุ้นนี้นำมาซึ่งเงินได้จากการปันผลเฉลี่ยคืนจากผลกำไรของกองทุนให้แก่สมาชิก จากการศึกษาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน มีเงินค่าหุ้นสะสมทั้งหมดในกองทุนเฉลี่ยจำนวน 4,460 บาทต่อคน (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับพบว่าค่าหุ้นของสมาชิกที่มีในกองทุนมีความใกล้เคียงกันสอดคล้องกับระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกที่เงินค่าหุ้นสะสมเฉลี่ยอยู่ที่ 4,891 บาทต่อคน กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกมีเงินค่าหุ้นสะสมเฉลี่ยอยู่ที่ 5,259 บาทต่อคน และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกมีเงินค่าหุ้นสะสมเฉลี่ยอยู่ที่ 3,232 บาทต่อคน จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินค่าหุ้นของสมาชิกต่อคนที่มีในกองทุนมีความขัดแย้งกับขนาดของกองทุน โดยกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางสมาชิกมีค่าหุ้นเฉลี่ยต่อคนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย แต่กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากสมาชิกกลับมีค่าหุ้นเฉลี่ยต่อคนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.4)

5) ภาระหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นหลังเป็นสมาชิกกองทุน

การเป็นหนี้กับแหล่งเงินทุนอื่นที่มีใช้กองทุนหมู่บ้านสามารถบ่งชี้ได้ว่าเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถแก้ปัญหาให้สมาชิกได้จริงหรือไม่ และเงินทุนที่มีอยู่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกหรือไม่ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 64.3 มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น โดยเป็นหนี้ในระบบกับธนาคารมากที่สุดรองลงมาคือเป็นหนี้สินในระบบที่มีใช้ธนาคาร และสมาชิกที่มีได้มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นมีเพียงร้อยละ 35.7 (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกยังคงมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นถึงร้อยละ 72.6 โดยมีหนี้สินในระบบกับธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือมีหนี้สินในระบบที่มีใช้ธนาคาร (ตารางที่ 4.4)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นร้อยละ 61.1 ส่วนที่เหลือร้อยละ 38.9 ยังคงมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น โดยมีหนี้สินในระบบกับธนาคารมากที่สุด ในกลุ่มนี้จะเห็นได้ว่าสมาชิกที่ไม่มีภาระหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นมีจำนวนเกินกึ่งหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยให้ความเป็นอยู่ของสมาชิกดีขึ้น (ตารางที่ 4.4)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) หนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นร้อยละ 66.7 โดยมากที่สุดคือมีหนี้สินในระบบกับธนาคาร ส่วนหนี้สินในระบบที่มีใช้ธนาคารและหนี้นอกระบบมีสัดส่วนเท่าๆ กัน ในกลุ่มนี้สมาชิกกลุ่มตัวอย่างยังมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย ซึ่งอาจจะบ่งชี้ได้ว่าแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยแก้ปัญหาความต้องการเงินทุนของสมาชิกได้จริงหรือไม่ (ตารางที่ 4.4)

อาจสรุปได้ว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษาทั้ง 29 กองทุน ส่วนใหญ่ยังมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น โดยกลุ่มที่ยังมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นมากที่สุดคือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) รองลงมาคือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีสัดส่วนของสมาชิกที่มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นน้อยที่สุด ซึ่งอาจชี้ให้เห็นถึงเงินทุนที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อความต้องการจึงทำให้สมาชิกต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม ส่งผลให้กองทุนต้องมีการกู้ยืมเงินทุนต่อยอดจากธนาคารเพื่อเป็นเงินทุนในการกู้ยืมให้แก่สมาชิกได้มากยิ่งขึ้น

6) การเข้าร่วมกิจกรรมของกองทุน

การเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก เช่น การประชุมกองทุนหมู่บ้าน การอบรม หรือการขอความร่วมมือต่างๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุน สมาชิกเข้าร่วมมากน้อยเพียงใด จากการสอบถามข้อมูลของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านทุกกิจกรรม ร้อยละ 41.7 รองลงมาคือเข้าร่วมเป็นบางครั้งร้อยละ 31.0 และเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่มิเพียงร้อยละ 27.3 (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเพียงบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 40.9 รองลงมาคือเข้าร่วมทุกกิจกรรมร้อยละ 38.6 (ตารางที่ 4.4)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกมีการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนทุกกิจกรรมมากที่สุดร้อยละ 53.7 รองลงมาคือเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่อ้อยละ 24.1

สำหรับสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกมีการเข้าร่วมทุกกิจกรรมมากที่สุดร้อยละ 39.6 รองลงมาคือเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่อ้อยละ 37.0 (ตารางที่ 4.4)

7) การติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุน

การติดตามข้อมูลข่าวสารและความเป็นไปในการดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกชี้ให้เห็นถึงความร่วมมือในกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกได้อีกทางหนึ่ง โดยทำการศึกษาว่ามีการติดตามบ่อยครั้งเพียงใด จากการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 300 คน มีการติดตามข้อมูลข่าวสารบ้างแล้วแต่โอกาสร้อยละ 46.0 รองลงมาคือมีการติดตามเป็นประจำและติดตามค่อนข้างสม่ำเสมอร้อยละ 27.0 อย่างละเท่าๆ กัน (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีการติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุนบ้างแล้วแต่โอกาสร้อยละ 45.5 รองลงมาคือติดตามเป็นประจำร้อยละ 31.8 (ตารางที่ 4.4)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำมากที่สุดร้อยละ 36.4 รองลงมาคือมีการติดตามบ้างแล้วแต่โอกาสร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 4.4)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกมีการติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุนบ้างแล้วแต่โอกาสมากถึงร้อยละ 52.7 รองลงมาคือมีการติดตามค่อนข้างสม่ำเสมอร้อยละ 31.6 (ตารางที่ 4.4)

8) แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ทราบจากกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกได้รับหรือติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุนหมู่บ้านมีช่องทางใดที่ใช้บริการบ้าง ซึ่งสมาชิกในแต่ละคนอาจมีช่องทางการติดตามข้อมูลข่าวสารมากกว่าหนึ่งช่องทางก็ได้ ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสายของหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือในที่ประชุมกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 77.9 และอันดับที่สามคือติดตามผ่านเพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐร้อยละ 54.9 (ตารางที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสายมากที่สุด รองลงมาคือติดตามในที่ประชุมกองทุนหมู่บ้าน (ตารางที่ 4.4)

สำหรับสมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสายและในที่ประชุมกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือติดตามผ่านเพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามวงเงินที่ได้รับ

การเข้าร่วมกิจกรรม กองทุนของสมาชิก	สินเชื่อ วงเงินน้อย		สินเชื่อวงเงิน ปานกลาง		สินเชื่อ วงเงินมาก		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย (ปี)	8		8		8		8	
2.ค่าหุ้นที่ส่งชำระต่อปี(บาท/คน)	225		608		826		553	
3.เงินออมสัจจะกับกองทุน(บาท/เดือน)	50		35		40		42	
4.เงินค่าหุ้นทั้งหมดในกองทุน(บาท/คน)	4,891		5,259		3,232		4,460	
5.ภาระหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่นหลังเป็น สมาชิกกองทุน								
5.1 ไม่มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น	37	27.4	33	61.1	37	33.3	107	35.7
5.2 มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น	98	72.6	21	38.9	74	66.7	193	64.3
- มีหนี้สินในระบบกับธนาคาร	74	(75.5)	19	(90.5)	48	(64.9)	141	(73.0)
- มีหนี้สินในระบบที่มีไชนาการ	15	(15.3)	2	(9.5)	13	(17.5)	30	(15.6)
- มีหนี้สินนอกระบบ/ อื่นๆ	9	(9.2)	-	-	13	(17.5)	22	(11.4)
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
6. การเข้าร่วมกิจกรรมกองทุน								
6.1 เข้าร่วมเป็นทุกกิจกรรม	52	38.6	29	53.7	44	39.5	125	41.7
6.2 เข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่	28	20.5	13	24.1	41	36.8	82	27.3
6.3 เข้าร่วมเป็นบางครั้ง	55	40.9	12	22.2	26	23.7	93	31.0
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
7. การติดตามข้อมูลข่าวสารของกองทุน								
7.1 ติดตามบ้างแล้วแต่โอกาส	62	45.5	18	33.3	58	52.7	138	46.0
7.3 ติดตามค่อนข้างสม่ำเสมอ	30	22.7	16	30.3	35	31.6	81	27.0
7.2 ติดตามเป็นประจำสม่ำเสมอ	43	31.8	20	36.4	18	15.7	81	27.0
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
8. แหล่งของข้อมูลข่าวสาร *								
8.2 เสียงตามสายหมู่บ้าน	57	100.0	26	100.0	30	100.0	113	100.0
8.2 ในที่ประชุมกองทุนหมู่บ้าน	41	71.9	17	65.4	30	100.0	88	77.9
8.3 เพื่อนบ้าน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	29	50.9	13	50.0	20	66.7	62	54.9
8.1วิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์/วารสาร	18	34.6	11	42.3	25	83.3	54	47.8

ที่มา:จากการศึกษา

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3.3 การใช้สินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หัวข้อนี้เป็นการศึกษาการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พิจารณาถึงสมาชิกกองทุนที่มีการกู้ยืมเงินกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าตั้งแต่เป็นสมาชิก มีการกู้ยืมเงินมาแล้วกี่ครั้ง วงเงินที่ได้รับอนุมัติต่อครั้งเฉลี่ยต่อคน การส่งชำระคืนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กองทุนเก็บจากสมาชิก วัตถุประสงค์การนำเงินกู้ไปใช้ของสมาชิก และสมาชิกมีการผิดนัดชำระหนี้หรือไม่

1) จำนวนครั้งในการกู้ยืมเงินกองทุน

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษารวม 300 คน มีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมาแล้วเฉลี่ย 5 ครั้งต่อคน นับแต่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และหากพิจารณาแต่ในละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกแต่ละคนมีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมาแล้วเฉลี่ย 5 ครั้ง นับแต่เป็นสมาชิกกองทุนเช่นเดียวกัน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานมาแล้ว 11 ปี โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีการกู้ยืมเงินเฉลี่ย 2 ปีต่อครั้ง (ตารางที่ 4.5)

2) วงเงินกู้ที่ได้รับ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษารวม 300 คน แต่ละคนได้รับเงินกู้ต่อครั้งเฉลี่ยอยู่ที่ 20,100 บาท และเมื่อพิจารณาตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับในแต่ละกลุ่มพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกได้รับเงินกู้เฉลี่ยครั้งละ 16,400 บาทต่อคน กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกได้รับเงินกู้เฉลี่ยครั้งละ 16,600 บาทต่อคน และในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกได้รับเงินกู้เฉลี่ยครั้งละ 27,300 บาทต่อคน ซึ่งวงเงินกู้ที่ได้รับต่อคนนี้ สอดคล้องกับขนาดกองทุนและขนาดวงเงินสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคารออมสิน (ตารางที่ 4.5)

3) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กองทุนหมู่บ้านเก็บจากสมาชิกในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านในแต่ละกองทุนจะกำหนดไว้ไม่เท่ากัน โดยเป็นข้อตกลงภายในกองทุนด้วยตนเอง แต่จะไม่ให้เกินข้อกำหนดของพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองคือร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งในช่วงปีแรกๆ ของการดำเนินงานการกำหนดอัตราดอกเบี้ยจะค่อนข้างต่ำ ทำให้การจัดเก็บรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้มีจำนวนน้อย ต่อมาจึงมีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นตามความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและเพื่อผลการดำเนินงานที่มีกำไร แต่ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดจะต้องอยู่ในช่วงที่สมาชิกยอมรับได้ แต่บางกองทุนอาจไม่มีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เลยก็ได้เนื่องจากต้องการเอื้อประโยชน์ให้สมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จากการศึกษาพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยจากการกู้ยืมเงินในแต่ละครั้งพบว่าอัตราดอกเบี้ยที่กองทุนเก็บจากสมาชิกเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 7.6 ต่อปี (ตารางที่ 4.5)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) อัตราดอกเบี้ยที่กองทุนเก็บจากสมาชิกอยู่ที่ร้อยละ 5.2 ต่อปี กลุ่มที่ได้รับวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ร้อยละ 8.1 ต่อปี และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) ร้อยละ 9.6 ต่อปี จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กองทุนเก็บจากสมาชิกมีความสอดคล้องกับขนาดของวงเงินกู้ที่สมาชิกได้รับได้รับ (ตารางที่ 4.5)

4) วัตถุประสงค์การนำเงินกู้ไปใช้

วัตถุประสงค์การนำเงินกู้ไปใช้ให้เห็นถึงการนำเงินทูลไปใช้ของสมาชิกว่ามีประโยชน์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยเฉลี่ยแล้วพบว่าสมาชิคนำเงินทูลไปใช้ในการปรับปรุง ขยายกิจการ หรืออาชีพเดิมมากที่สุดร้อยละ 54.7 ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่ขอสมาชิกจะเป็นการทำเกษตรและค้าขาย รองลงมาคือนำไปลงทุนประกอบอาชีพใหม่ร้อยละ 32.0 และเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น ชำระหนี้ นอกระบบ หรือเพื่อการศึกษาบุตรร้อยละ 13.3 (ตาราง 4.5)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) สมาชิกมีวัตถุประสงค์นำเงินทูลไปปรับปรุง ขยายกิจการหรืออาชีพเดิมมากที่สุดร้อยละ 99 และที่เหลืออีกร้อยละ 1 นำไปลงทุนประกอบอาชีพใหม่ (ตารางที่ 4.5)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกมีการนำเงินทูลไปลงทุนประกอบอาชีพใหม่ถึงร้อยละ 76.8 และที่เหลืออีกร้อยละ 23.2 นำไปปรับปรุงขยายกิจการ หรือเดิม (ตารางที่ 4.5)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) สมาชิกมีการนำเงินทูลไปลงทุนประกอบอาชีพใหม่มากที่สุดร้อยละ 48.0 รองลงมาคือนำไปชำระหนี้ นอกระบบ เพื่อการศึกษาของบุตรหรืออื่นๆ ร้อยละ 36.0 และนำไปปรับปรุง ขยายกิจการหรืออาชีพเดิมมีสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 4.5)

5) การผิฉนัดชำระหนี้

ทำการสอบถามจากสมาชิกโดยตรงถึงการชำระคืนเงินกู้เคยมีการผิฉนัดหรือไม่ คิดเป็นร้อยละของสมาชิกที่ไม่เคยมีการผิฉนัดชำระหนี้เลยและสมาชิกที่เคยมีการผิฉนัดชำระหนี้ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 ไม่มีการผิฉนัดชำระหนี้เงินกู้เลย ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 0.7 เคยมีการผิฉนัดชำระหนี้ซึ่งเป็นส่วนน้อยที่แทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลกำไรของกองทุน (ตารางที่ 4.5)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกับในภาพรวม โดยกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) และปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) สมาชิกไม่มีประวัติการผิฉนัดชำระหนี้เลย และในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อ

วงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีสมาชิกที่ไม่มีการผิคนัดชำระหนี้ร้อยละ 98.8 และที่เหลืออีกร้อยละ 1.2 เคยมีประวัติการผิคนัดชำระหนี้ (ตารางที่ 4.5)

6) การส่งชำระคืนเงินกู้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีข้อกำหนดในการส่งชำระคืนเงินกู้เหมือนกันคือชำระเป็นรายปี โดยรอบการกู้ยืมของแต่ละกองทุนอาจเริ่มไม่เหมือนกัน คือไม่จำเป็นต้องกู้ยืมตอนต้นปีและชำระคืนในเวลาสิ้นปี โดยแต่ละกองทุนอาจเริ่มรอบการกู้ยืมในช่วงเดือนใดก็ได้และมีการเรียกชำระคืนในรอบเดือนเดียวกันของปีถัดไป การส่งชำระคืนเงินกู้จะชำระเป็นรายปีเพียงงวดเดียวคือเมื่อครบการกู้ยืมก็จะมีกรนำส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยและหากต้องการใช้เงินทุนต่อก็สามารถยื่นเรื่องขอกู้ยืมเพิ่มเติมได้แต่การอนุมัติให้กู้ยืมของคณะกรรมการก็จะต้องพิจารณาใหม่หรือในสมาชิกบางรายที่ไม่สามารถส่งชำระคืนเงินต้นได้ในรอบปีนั้น อาจทำการส่งชำระเพียงดอกเบี้ยและทำสัญญากู้ยืมเงินใหม่โดยเงินต้นที่กู้ยืมเป็นวงเงินเท่าเดิมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์และการปฏิบัติของแต่ละกองทุน

อาจสรุปได้ว่าการใช้สินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบว่าวงเงินกู้ที่สมาชิกได้รับและอัตราดอกเบี้ยที่กองทุนเก็บจากสมาชิกมีความสอดคล้องกับขนาดของกองทุนในแต่ละกลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากมีการให้วงเงินกู้แก่สมาชิกสูงสุดและเก็บอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเช่นกัน รองลงมาคือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยตามลำดับ

ในด้านวัตถุประสงค์การใช้เงินทุนพบว่าในแต่ละกลุ่มสมาชิกมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยมากที่สุด ซึ่งในกลุ่มนี้สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร และค้าขาย จึงนำเงินทุนไปใช้เพื่อหมุนเวียนในการลงทุน แต่ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางและวงเงินมากกลับมีการนำเงินทุนไปใช้เพื่อลงทุนประกอบอาชีพใหม่มากกว่าการลงทุนในอาชีพเดิม ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปลงทุนในการประกอบธุรกิจ ค้าขาย หรืออาชีพเสริม

ตารางที่ 4.5 การใช้สินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำแนกตามวงเงินสินเชื่อ

การใช้บริการสินเชื่อของ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	สินเชื่อ วงเงินน้อย		สินเชื่อวงเงิน ปานกลาง		สินเชื่อ วงเงินมาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนในการกู้ยืมเงินกองทุน(ครั้ง/คน)	5		5		5		5	
2. วงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติต่อครั้ง (บาท/คน)	16,400		16,600		27,300		20,100	
3. อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	5.2		8.1		9.6		7.6	
4. วัตถุประสงค์การนำเงินกู้ไปใช้ (คน)								
4.1 ปรับปรุง/ขยายอาชีพเดิม	133	98.5	13	24.1	18	16.2	164	54.7
4.2 ลงทุนประกอบอาชีพใหม่	2	1.5	41	75.9	53	47.8	96	32.0
4.3 ชำระหนี้ระบบ/การศึกษานูรอื่นๆ	-	-	-	-	40	36.0	40	13.3
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0
5. การผิคนัดชำระหนี้เงินกู้ (คน)								
5.1 ไม่มีการผิคนัดชำระหนี้	135	100.0	54	100.0	109	98.8	298	99.3
5.2 มีการผิคนัดชำระหนี้	-	-	-	-	2	1.2	2	0.7
รวม	135	100.0	54	100.0	111	100.0	300	100.0

ที่มา:จากการศึกษา

4.3.4 ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของสมาชิก
กลุ่มตัวอย่าง

การวัดระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้สินเชื่อกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำการวัดระดับความพึงพอใจทั้งหมด 4 ด้านคือ 1) ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน ได้แก่ โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุน ความเหมาะสมของคณะกรรมการนโยบาย/แนวทางการบริหารงานของกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ 2) ด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกของกองทุน ขนาดเงินทุนของกองทุน ผลประกอบการของกองทุน การจัดสรรผลกำไร/เงินปันผลให้กับสมาชิก การจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือชุมชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิก 3) ด้านสินเชื่อที่ได้รับ ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้กู้ ความรวดเร็วในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก วิธีการในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และ 4) ด้านการออม ได้แก่ การกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการออมและเงื่อนไขการเพิ่มจำนวนเงินออม ผลการศึกษามีดังนี้

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ที่มีการใช้สินเชื่อกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความพึงพอใจในการใช้สินเชื่อโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.40 ความพึงพอใจอันดับ 1 คือด้านสินเชื่อที่ได้รับ ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติของผู้กู้ ความรวดเร็วในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก วิธีการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คะแนนเฉลี่ย 2.42 (ระดับปานกลาง) รองลงมา คือด้านโครงสร้างและการบริหารงาน ซึ่งได้แก่ โครงสร้างการดำเนินงานของกองทุน ความเหมาะสมของคณะกรรมการกองทุน นโยบายและแนวทางการบริหารงานของกองทุน และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.41 (ระดับปานกลาง) อันดับที่ 3 คือ ด้านการออม ได้แก่ การกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการออม และเงื่อนไขในการเพิ่มจำนวนเงินออม คะแนนเฉลี่ยที่ 2.35 (ระดับปานกลาง) และอันดับที่ 4 คือด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดสรรผลกำไรหรือเงินปันผลให้กับสมาชิก การจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือชุมชน ผลการประกอบการของกองทุน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิก ขนาดเงินทุนของกองทุน การเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกของกองทุน คะแนนเฉลี่ย 2.34 (ระดับปานกลาง) (ตาราง 4.6)

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่าสมาชิกกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.50 โดยความพึงพอใจอันดับ 1 คือด้านการออม ได้แก่ การกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการออม และเงื่อนไขการเพิ่มจำนวนเงินออม คะแนนเฉลี่ย 2.55 (ระดับมาก) รองลงมาคือด้านสินเชื่อที่ได้รับ ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไข/คุณสมบัติของผู้กู้ ความรวดเร็วในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ วิธีการในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คะแนนเฉลี่ย 2.51 (ระดับมาก) (ตารางที่ 4.6)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย โดยมีน้ำหนักคะแนนของความพึงพอใจในแต่ละอันดับใกล้เคียงกัน อันดับแรกได้แก่ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน ได้แก่ นโยบายหรือแนวทางในการบริหารงานของกองทุน โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุน ความเหมาะสมของคณะกรรมการกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ คะแนนเฉลี่ย 2.43 (ระดับปานกลาง) อันดับที่ 2 คือด้านการดำเนินงาน ได้แก่ ผลการประกอบการของกองทุน การจัดสรรผลกำไร/เงินปันผลให้กับสมาชิก การจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือชุมชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิก ขนาดเงินทุนของกองทุน และการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกของกองทุน คะแนนเฉลี่ย 2.42 (ระดับปานกลาง) (ตารางที่ 4.6)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่

ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.28 ความพึงพอใจอันดับแรก คือ ด้านสินเชื่อที่ได้รับ ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไข/คุณสมบัติของผู้กู้ ความรวดเร็วในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก วิธีการในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ คะแนนเฉลี่ย 2.35 (ระดับปานกลาง)อันดับที่ 2 คือ ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุน ความเหมาะสมของคณะกรรมการกองทุน นโยบาย/แนวทางการบริหารงานของกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ คะแนนเฉลี่ย 2.31 (ระดับปานกลาง) (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อ ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	สินเชื่อ วงเงินน้อย	สินเชื่อวงเงิน ปานกลาง	สินเชื่อ วงเงินมาก	รวม
1.ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน	2.48 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)	2.31 (ปานกลาง)	2.41 (ปานกลาง)
1.1 โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุน	2.45 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)	2.51 (ปานกลาง)	2.46 (ปานกลาง)
1.2 ความเหมาะสมของคณะกรรมการกองทุน	2.55 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)	2.44 (ปานกลาง)
1.3 นโยบาย/แนวทางการบริหารงานของกองทุน	2.45 (ปานกลาง)	2.48 (ปานกลาง)	2.20 (ปานกลาง)	2.38 (ปานกลาง)
1.4 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ	2.45 (ปานกลาง)	2.38 (ปานกลาง)	2.20 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)
2.ด้านการดำเนินงาน	2.42 (ปานกลาง)	2.42 (ปานกลาง)	2.18 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)
2.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกของกองทุน	2.13 (ปานกลาง)	2.29 (ปานกลาง)	1.91 (ปานกลาง)	2.11 (ปานกลาง)
2.2 ขนาดเงินทุนของกองทุน	2.26 (ปานกลาง)	2.38 (ปานกลาง)	2.03 (ปานกลาง)	2.22 (ปานกลาง)
2.3 ผลการประกอบการของกองทุน	2.42 (ปานกลาง)	2.48 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)	2.41 (ปานกลาง)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อ ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	สินเชื่อ	สินเชื่อวงเงิน	สินเชื่อ	รวม
	วงเงินน้อย	ปานกลาง	วงเงินมาก	
2.4 การจัดสรรผลกำไร/เงินปันผลให้กับสมาชิก	2.61 (มาก)	2.48 (ปานกลาง)	2.26 (ปานกลาง)	2.45 (ปานกลาง)
2.5 การจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือชุมชน	2.52 (มาก)	2.48 (ปานกลาง)	2.31 (ปานกลาง)	2.44 (ปานกลาง)
2.6 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับ สมาชิก	2.58 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.20 (ปานกลาง)	2.40 (ปานกลาง)
3.ด้านสินเชื่อที่ได้รับ	2.51 (มาก)	2.40 (ปานกลาง)	2.35 (ปานกลาง)	2.42 (ปานกลาง)
3.1 การกำหนดเงื่อนไข/คุณสมบัติของผู้กู้	2.58 (มาก)	2.38 (ปานกลาง)	2.40 (ปานกลาง)	2.45 (ปานกลาง)
3.2 ความรวดเร็วในการพิจารณาเงินกู้ให้กับ สมาชิก	2.58 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)	2.45 (ปานกลาง)
3.3 วิธีการในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก	2.55 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.34 (ปานกลาง)	2.44 (ปานกลาง)
3.4 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ	2.58 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.29 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)
3.5 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	2.26 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)	2.40 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)
4.ด้านการออม	2.55 (มาก)	2.33 (ปานกลาง)	2.16 (ปานกลาง)	(2.35) (ปานกลาง)
4.1 การกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการออม	2.61 (มาก)	2.33 (ปานกลาง)	2.20 (ปานกลาง)	2.38 (ปานกลาง)
4.2 เงื่อนไขการเพิ่มจำนวนเงินออม	2.48 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)	2.11 (ปานกลาง)	2.31 (ปานกลาง)
รวมเฉลี่ย	2.50 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)	2.28 (ปานกลาง)	2.40 (ปานกลาง)

ที่มา:จากการศึกษา

4.4 ผลการดำเนินงาน การใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทและความพึงพอใจในการใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หัวข้อนี้ศึกษาด้านผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินว่ามีผลการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไร ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อจากธนาคารออมสิน พฤติกรรมการใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสิน ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2554 และการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่อนและหลังใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง ผลการศึกษามีดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากปัญหาเงินทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับจากรัฐบาลไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก และเมื่อกองทุนต้องการเงินทุนเพิ่มเติมจะทำการกู้ยืมจากธนาคารออมสิน ซึ่งกองทุนใช้บริการเงินฝากอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงทำการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลให้กองทุนเลือกใช้บริการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสิน โดยให้ตัวแทนกองทุนคือประธานหรือรองประธานเป็นผู้ตอบคำถาม โดยมี 5 ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อ คือ วงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร และความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร ผลการศึกษามีดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 29 กองทุน อันดับที่ 1 คือ วงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการ (คะแนนเฉลี่ย 4.43) รองลงมา คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 3.61) อันดับที่ 3 คือ ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ (คะแนนเฉลี่ย 3.24) อันดับที่ 4 คือ ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร (คะแนนเฉลี่ย 2.10) และอันดับที่ 5 คือ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร (คะแนนเฉลี่ย 1.63) (ตารางที่ 4.7)

เมื่อพิจารณาตามแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินให้ความสำคัญในเรื่องวงเงินกู้และอัตราดอกเบี้ย โดยปัจจัยที่มีผลอันดับแรกคือ วงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการ รองลงมาคือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ อันดับที่ 3 คือ ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ อันดับที่ 4 คือการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร และอันดับสุดท้ายคือความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร (ตารางที่ 4.7)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ให้ความสำคัญในด้านวงเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเป็นอันดับต้นๆ เช่นกัน โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับธนาคารออมสินมากที่สุดคืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ รองลงมาคือวงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการ อันดับที่สามคือความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ อันดับที่ดีที่สุดคือการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร และอันดับที่ห้าคือความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร (ตารางที่ 4.7)

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,000-3,000,000 บาท) ให้น้ำหนักความสำคัญในด้านวงเงินกู้และความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อมากกว่าอัตราดอกเบี้ย โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ วงเงินกู้ยืมที่สอดคล้องกับความต้องการ โดยให้ความสำคัญมากที่สุดเช่นเดียวกับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย ส่วนอันดับที่สองเป็นด้านความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ อันดับที่สามคือความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร อันดับที่ดีที่สุดคืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ และอันดับที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือ การได้รับคำแนะนำชักชวนจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร (ตารางที่ 4.7)

อาจสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) ให้ความสำคัญของปัจจัยด้านวงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่อันดับสองแตกต่างกันคือ ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยให้ความสำคัญของปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยที่ให้กู้ยืมต่ำ แต่กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากให้ความสำคัญด้านความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ สำหรับกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางให้ความสำคัญของปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยที่ให้กู้ยืมต่ำเป็นอันดับหนึ่ง และอันดับที่สองคือปัจจัยด้านวงเงินกู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อกับธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ	สินเชื่อวงเงิน น้อย		สินเชื่อวงเงิน ปานกลาง		สินเชื่อวงเงิน มาก		รวม	
	ค่าเฉลี่ย	อันดับ	ค่าเฉลี่ย	อันดับ	ค่าเฉลี่ย	อันดับ	ค่าเฉลี่ย	อันดับ
	1. วงเงินกู้สอดคล้องกับความต้องการ	4.64	1	4.14	2	4.50	1	4.43
2. อัตราดอกเบี้ยที่ให้กู้ยืมต่ำ	4.00	2	4.57	1	2.25	4	3.61	2
3. ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ	2.92	3	3.29	3	3.50	2	3.24	3
4. ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร	1.79	4	1.71	4	1.38	5	1.63	5
5. ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร	1.64	5	1.29	5	3.38	3	2.10	4

ที่มา:จากการศึกษา

2) พฤติกรรมการใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หัวข้อนี้ศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้สินเชื่อจากธนาคารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุน ในปี 2554 ได้แก่ จำนวนเงินกู้ที่ได้รับต่อกองทุนในการกู้ยืมครั้งนี้เฉลี่ยต่อกองทุนเป็นจำนวนเท่าไร อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารเก็บจากกองทุน วัตถุประสงค์การนำเงินทุนที่ได้รับจากธนาคารไปใช้ประโยชน์ เงื่อนไขการผ่อนชำระคืนเงินกู้กับธนาคาร เงื่อนไขการให้สมาชิกกู้ยืมเงิน และวิธีการจัดสรรการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกของกองทุนว่าทิศทางอย่างไร ผลการศึกษาครั้งนี้

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ

วงเงินกู้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทของธนาคารออมสินวงเงินสูงสุดไม่เกิน 3.0 ล้านบาท การพิจารณาวงเงินให้กู้ยืมจะพิจารณาจากจำนวนเงินที่กองทุนขอู้ จำนวนสมาชิกของกองทุน และผลการดำเนินงานโดยพิจารณาจากงบกำไรขาดทุนของกองทุนเป็นส่วนประกอบ ครั้งนี้ศึกษาถึงวงเงินกู้เฉลี่ยที่ได้รับอนุมัติจากการกู้ยืมในปี 2554 จากการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านที่ใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินทั้ง 29 กองทุนได้รับเงินกู้เฉลี่ยกองทุนละ 1.13 ล้านบาท (ตารางที่ 4.8)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) ได้รับเงินกู้สินเชื่อเฉลี่ยกองทุนละ 0.62 ล้านบาท กลุ่มที่ได้รับวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ได้รับเงินกู้เฉลี่ยกองทุนละ 1.07 ล้านบาท และกลุ่มที่ได้รับวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) ได้รับเงินกู้เฉลี่ยที่ 1.70 ล้านบาท (ตารางที่ 4.8)

2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในแต่ละช่วงปีจะเป็นไปตามประกาศธนาคาร โดยอาจมีการประกาศขึ้นหรือลงไม่เท่ากัน การศึกษาในหัวข้อนี้จึงทำการศึกษาถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารเก็บจากกองทุนในการกู้ยืมปี 2554 จากการศึกษาพบว่าธนาคารเก็บดอกเบี้ยเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านเฉลี่ยร้อยละ 4.85 บาทต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำเพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล (ตาราง ที่ 4.8)

3. วัตถุประสงค์การใช้เงินทุน

ตามวัตถุประสงค์การให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของธนาคารออมสิน ได้กำหนดวัตถุประสงค์การกู้ยืมไว้ 4 ข้อ ดังนี้ คือ ปรับปรุงหรือขยายกิจกรรมที่ทำอยู่เดิม ลงทุนใหม่ในกิจกรรมเพื่อการผลิตหรือการค้า ลงทุนในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์และมีแผนการจัดเก็บเงินจากผู้ได้รับประโยชน์เพื่อใช้คืนเงินกู้ และ

เป็นเงินทุนหมุนเวียนที่เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก ครั้งนี้ทำการศึกษาถึงการนำเงินทุนที่ได้รับจากธนาคารไปใช้ประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ธนาคารกำหนดหรือไม่ การกระจายความเสี่ยงของเงินทุนมีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์หรือนำไปใช้เพียงวัตถุประสงค์เดียว โดยให้ตัวแทนของกองทุนให้น้ำหนักของวัตถุประสงค์การนำไปใช้ว่ามีอะไรบ้างและสัดส่วนการนำไปใช้เป็นร้อยละเท่าไร

จากการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุน นำเงินทุนไปใช้เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเป็นสัดส่วนมากที่สุด ส่วนที่เหลือจะนำไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ยเท่านั้น ไม่มีการนำไปบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์อื่น จากการศึกษาก่อนการใช้นิติเงินจากธนาคาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการนำเงินทุนไปให้สมาชิกกู้ยืมร้อยละ 96.7 และอีกร้อยละ 3.3 นำไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย (ตารางที่ 4.8)

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มตามวงเงินที่ได้รับพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) มีการใช้เงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมทั้งหมด กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) นำเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมร้อยละ 93.0 และฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ยร้อยละ 7.0 และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีการใช้เงินทุนเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมร้อยละ 99.0 และฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ยร้อยละ 1.0 (ตารางที่ 4.8)

อาจสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษาทั้ง 29 กองทุนมีวัตถุประสงค์การใช้เงินทุนส่วนใหญ่คือให้สมาชิกกู้ยืมเท่านั้น ไม่มีการกระจายความเสี่ยงในการใช้เงินทุนไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งหากการบริหารจัดการในการชำระหนี้คืนไม่เกิดประสิทธิภาพ อาจเกิดปัญหาการชำระหนี้คืนให้กับธนาคารได้ และการให้สมาชิกกู้ยืมเพียงอย่างเดียว ทำให้มีรายได้จากดอกเบี้ยเพียงปีละครั้ง การใช้เงินทุนไม่เกิดประสิทธิภาพและไม่เกิดรายได้หมุนเวียน

4. เงื่อนไขการผ่อนชำระคืนเงินกู้

สำหรับการใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทกับธนาคารออมสิน หากกองทุนหมู่บ้านมีการใช้สินเชื่อแบบระยะยาว การผ่อนชำระจะผ่อนเป็นแบบรายปี ปีละ 1 งวด เนื่องจากกองทุนนำเงินทุนไปปล่อยกู้ให้กับสมาชิกและเรียกเก็บเงินกู้คืนเป็นรายปี ทำให้เงินต้นและผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานได้รับเป็นรายปีเช่นกัน จึงทำการผ่อนชำระคืนกับธนาคารเป็นรายปีและหากต้องการใช้เงินทุนเพิ่มในปีถัดไปก็สามารถยื่นกู้ใหม่ได้ และในส่วนของสินเชื่อประเภทวงเงินเบิกเกินบัญชีมิได้กำหนดระยะเวลาการส่งชำระหรือปิดบัญชี เนื่องจากเป็นเงินทุนประเภทใช้หมุนเวียน แต่มีเงื่อนไขคือห้ามมิให้ใช้เกินวงเงินหรือปล่อยให้ดอกเบี้ยทบต้นจนเกินวงเงิน โดยธนาคารจะทำการทบทวนการใช้วงเงินและต่ออายุการใช้วงเงินให้ทุกๆ ปี

5. เงื่อนไขการให้สมาชิกกู้ยืมเงิน

การดำเนินงานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกองทุนมาจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปในทิศทางที่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้น โดยในช่วงแรกๆ กองทุนกำหนดให้สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินได้ทันทีหลังสมัครเป็นสมาชิก ต่อมาเมื่อกองทุนมีพัฒนาการในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นก็จะเริ่มมีการกำหนดเงื่อนไขในการให้กู้ยืมเพิ่มขึ้น เช่น ต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย 1 ปี ต้องมีการออมเงินกับกองทุนแต่ไม่ได้กำหนดจำนวนเงินออม หรืออาจให้มีการออมเงินกับกองทุนและกำหนดจำนวนเงินออมด้วย โดยผลการศึกษาเงื่อนไขในการให้กู้ยืมเงิน พบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทำการศึกษากว่า 29 กองทุน มีเงื่อนไขการให้สมาชิกกู้ยืมเงินที่เหมือนกันคือ สมาชิกต้องมีสถานะเป็นสมาชิกอย่างน้อย 1 ปี และมีการออมเงินกับกองทุนจึงจะสามารถกู้ยืมเงินได้ โดยในที่นี้มีได้กำหนดจำนวนเงินออมว่าต้องมีจำนวนเท่าใด โดยหากคุณสมบัติของสมาชิกตรงกับเงื่อนไขทั้งสองประการสมาชิกก็สามารถขอกู้ยืมเงินกับกองทุนได้ แต่สมาชิกจะได้รับเงินกู้ตามที่ขอหรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง

6. การจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิก

การศึกษาการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกในที่นี้หมายถึงวิธีการจัดสรรหรือพิจารณาเงินกู้ให้สมาชิกที่ทำการขอกู้ยืมเงินกับกองทุนว่ากรรมการใช้วิธีการใดในการจัดสรรเงินทุนที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกและเกิดความเท่าเทียมกัน โดยวิธีการจัดสรรมีดังนี้คือ จัดสรรให้สมาชิกทุกคนที่ยื่นความประสงค์ขอกู้จำนวนเท่าๆ กันโดยมติคณะกรรมการ พิจารณาให้กู้ตามศักยภาพการชำระคืนของสมาชิก โดยมติคณะกรรมการ พิจารณาโดยให้สมาชิกเกินกึ่งหนึ่งลงคะแนนความเห็นชอบให้กู้ได้ หรือวิธีอื่นๆ เช่น ให้สมาชิกทำโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่าทั้งก่อนและหลังการใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านทั้ง 29 กองทุนมีวิธีการจัดสรรเงินกู้วิธีเดียวกันคือ พิจารณาให้กู้ตามศักยภาพการชำระคืนของสมาชิก ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดการผิดนัดชำระหนี้ได้เนื่องจากเงินกู้ที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิก

ตารางที่ 4.8 การใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

การใช้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้าน จากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง	สินเชื่อ วงเงินน้อย	สินเชื่อ วงเงิน ปานกลาง	สินเชื่อ วงเงินมาก	เฉลี่ย
1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับต่อกองทุน (ล้านบาท)	0.62	1.07	1.70	1.13
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ร้อยละ/ปี)	4.85	4.85	4.85	4.85
3. เงื่อนไขการผ่อนชำระคืนเงินกู้	รายปี	รายปี	รายปี	รายปี
4. วัตถุประสงค์การใช้เงินทุน				
4.1 ให้สมาชิกกู้ยืม	100.0	93.0	99.0	97.3
4.2 ฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย	-	7.0	1.0	2.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา:จากการศึกษา

3) การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2544 ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 120 กองทุน พัฒนาจากกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 3 กองทุน โดยในปี 2554 ที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการรับรองจากพัฒนาการระดับอำเภอให้อยู่ในระดับ AAA มีจำนวน 32 กองทุน ระดับ AA จำนวน 81 กองทุน ระดับ A จำนวน 2 กองทุน และมีผลการดำเนินงานที่ยังไม่สามารถนำมาจัดระดับได้จำนวน 5 กองทุน

ในปีงบประมาณ 2553 และ 2554 ที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานที่มีความก้าวหน้าและแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2553 จำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนำอำเภอแม่แตงมีจำนวน 92 กองทุน และเพิ่มเป็น 120 กองทุนในปี 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.3 ส่วนจำนวนคณะกรรมการในปี 2553 มีจำนวนรวม 936 คน และเพิ่มเป็น 1,256 คน ในปี 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.5

เงินทุนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลในปี 2553 มีจำนวน 116.7 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 184.9 ล้านบาท ในปี 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.9 ในส่วนของเงินเพิ่มทุนจากรัฐบาลในระยะที่สอง ในปี 2553 มีจำนวน 102.3 และเพิ่มเป็น 147.7 ในปี 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 ด้านเงินออมสะสมในปี 2553 มีจำนวนรวม 9.8 ล้านบาท และปี 2554 เพิ่มเป็น

จำนวน 20.3 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.7 ค่าหุ้นสมาชิกของกองทุนในปี 2553 มีจำนวนรวม 0.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 2.6 ล้านบาทในปี 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.6 ในด้านผลกำไรสุทธิรวมในปี 2553 มีจำนวน 2.1 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 87.2 ล้านบาทในปี 2554 หรือมี อัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 97.6 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ปีงบประมาณ	2553	2554	อัตราการเพิ่มขึ้น(ร้อยละ)
1. จำนวนกองทุน (กองทุน)	92	120	23.3
2. จำนวนคณะกรรมการ(คน)	936	1,256	25.5
3. เงินทุนรวม (ล้านบาท)	116.7	184.9	36.9
4. เงินเพิ่มทุนจากรัฐบาลรวม (ล้านบาท)	102.3	147.7	30.7
5. เงินออมสัจจะรวม (ล้านบาท)	9.8	20.3	51.7
6. ค่าหุ้นสมาชิกรวม (ล้านบาท)	0.4	2.6	84.6
7. ผลกำไรสุทธิ (ล้านบาท)	2.1	87.2	97.6

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2555)

นอกจากนี้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงในปี 2554 ได้รับการประเมินผลการดำเนินงานจากพัฒนากรอำเภออยู่ในระดับ AAA จำนวน 7 กองทุน ระดับ AA จำนวน 22 กองทุน (ตาราง 4.10)

ตาราง 4.10 ระดับผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

ระดับผลการดำเนินงาน	สินเชื่อวงเงินน้อย	สินเชื่อวงเงินปานกลาง	สินเชื่อวงเงินมาก	รวม
AAA	3	1	3	7
AA	11	6	5	22
รวม	14	7	8	29

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2555)

4) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่อนและหลังใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสิน

การศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสิน ทำการศึกษาข้อมูลก่อนใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินคือปี พ.ศ. 2551 และ 2552 โดยเฉลี่ยข้อมูลทั้ง 2 ปี และหลังใช้สินเชื่อในปี พ.ศ. 2553 และ 2554 จากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลก่อนใช้สินเชื่อเทียบกับหลังใช้สินเชื่อในปี 2554 ว่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หัวข้อที่ทำการศึกษาคือ จำนวนคณะกรรมการ จำนวนสมาชิก เงินทุนจากรัฐบาลในส่วนของเงินเพิ่มทุนระยะที่สองและเงินทุนต่อยอด AAA เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน เงินประกันความเสี่ยงสะสม เงินออมสัจจะ เงินค่าหุ้นสมาชิก รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ ผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน และหนี้ค้างชำระ ซึ่งตัวเลขที่ได้จากการศึกษาเป็นค่าเฉลี่ยของแต่ละกองทุนต่อปี จำแนกตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคาร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) ผลการศึกษามีดังนี้

4.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท)

1. จำนวนคณะกรรมการ

ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดให้แต่ละกองทุนมีกรรมการไม่เกินกองทุนละ 15 คน การศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยก่อนใช้สินเชื่อมีคณะกรรมการเฉลี่ยต่อกองทุนอยู่ที่ 10 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 11 คน ในปี 2553 และ 2554 หลังมีการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นในปี 2554 เปรียบเทียบกับก่อนใช้สินเชื่อร้อยละ 10.0 (ตารางที่ 4.11)

2. จำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยก่อนใช้สินเชื่อมีจำนวนเฉลี่ย 128 คนต่อกองทุน หลังจากมีการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินจำนวนสมาชิกในปี 2553 มีจำนวนเฉลี่ย 118 คนต่อกองทุน และในปี 2554 มีจำนวนเฉลี่ย 126 คนต่อกองทุน โดยมีอัตราการลดลงหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 1.6 (ตารางที่ 4.11)

3. เงินทุนจากรัฐบาล

เงินทุนจากรัฐบาลจะมีการสนับสนุนวงเงินแรกคือ 1 ล้านบาท และอาจได้รับเงินเพิ่มทุนในระยะที่ 2 หากกองทุนมีผลประกอบการดี โดยการได้รับเงินทุนเพิ่มในระยะที่สองนี้

กองทุนจะต้องเสนอขอต่อรัฐบาลผ่านพัฒนากรอำเภอจากนั้นรัฐบาลจะพิจารณาตามผลกำไรของกองทุนในปีที่ผ่านมาและจัดสรรเงินทุนเพิ่มเติมให้ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจไม่ได้รับการอนุมัติทุกปี และในแต่ละปีหากได้รับการอนุมัติวงเงินที่ได้รับอาจไม่เท่ากัน

นอกจากนี้บางกองทุนยังได้รับเงินทุนเพิ่มเติมคือเงินทุนต่อยอดของกองทุนที่ได้รับการประเมินระดับ AAA ซึ่งรัฐบาลจะพิจารณาเป็นเงินเพิ่มทุนให้แก่กองทุนที่ได้รับการประเมินระดับ AAA เท่านั้น

ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยก่อนใช้สินเชื่อได้รับเงินทุนในระยะที่สองเฉลี่ยกองทุนละ 0.34 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 4.11)

หลังใช้สินเชื่อในปี 2553 กองทุนได้รับเงินทุนในระยะที่สองเฉลี่ยกองทุนละ 0.20 ล้านบาทต่อปี และในปี 2554 เงินทุนระยะที่สองเพิ่มเป็น 0.24 ล้านบาทต่อปี โดยเฉลี่ยแล้วในกลุ่มนี้หลังใช้สินเชื่อเงินทุนระยะที่สองที่กองทุนได้รับมีอัตราการลดลงร้อยละ 29.4 ซึ่งอัตราการลดลงเกิดจากกองทุนได้รับเงินเพิ่มทุนระยะที่สองลดลง ซึ่งอาจเกิดจากบางกองทุนมิได้เสนอขออนุมัติเงินเพิ่ม เนื่องจากเงินทุนที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการประกอบกับได้รับเงินกู้เพิ่มเติมจากธนาคารออมสิน (ตารางที่ 4.11)

เงินเพิ่มทุน AAA ก่อนใช้สินเชื่อได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.01 ล้านบาทต่อปีและหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 ได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.01 ล้านบาทต่อปีและในปี 2554 ได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.03 ล้านบาทต่อปีหรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นของเงินทุนต่อยอด AAA หลังใช้สินเชื่อร้อยละ 200.0 ซึ่งเงินทุนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากมีกองทุนได้รับการประเมินระดับ AAA เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.11)

4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน

เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนนี้ได้มากจากผลกำไรสุทธิในแต่ละปีของกองทุน จากนั้นจะกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินสะสมเพื่อเป็นทุนสำรองของกองทุน โดยสัดส่วนการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินสะสมนี้ขึ้นต่ำอยู่ที่ร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ หรือมากกว่าก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละกองทุน

ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อมีเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนเฉลี่ยกองทุนละ 0.05 ล้านบาท และหลังจากการใช้สินเชื่อในปี 2553 และ 2554 มีเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนอยู่ที่ 0.05 และ 0.06 ล้านบาทตามลำดับ หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 20.0 โดยอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นของเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นไม่มากนักเนื่องจากกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการจัดสรรเงินสะสมนี้เพียงร้อยละ 5-15 ของผลกำไรสุทธิเท่านั้น (ตารางที่ 4.11)

5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม

เงินประกันความเสี่ยงสะสมก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน คือ ผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานปลายปีจะมีการจัดสรรเพื่อเป็นเงินประกันความเสี่ยงของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยสะสมไว้ทุกปี อัตราส่วนจะอยู่ที่ร้อยละ 5-15 ของกำไรสุทธิ เช่นเดียวกับเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน

จากการศึกษาพบว่าก่อนการใช้สินเชื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีเงินประกันความเสี่ยงสะสมเฉลี่ยกองทุนละ 0.03 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 และ 2554 มีสะสมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 4.11)

6. เงินออมสัจจะ

เงินออมสัจจะเป็นเงินสะสมที่สมาชิกต้องทำการออมทุกเดือนตามข้อกำหนดของกองทุน โดยปกติแล้วเงินออมในส่วนนี้ก็จะเพิ่มขึ้น ทุกปีตามการออมสะสมของสมาชิกแต่อาจมีการลดลงได้หากสมาชิกมีการลาออกและถอนเงินออมในส่วนนี้ออกไป

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารมีเงินออมสัจจะเฉลี่ยกองทุนละ 0.05 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 และ 2554 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 0.06 และ 0.07 ล้านบาท ตามลำดับ หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อ ร้อยละ 40.0 (ตารางที่ 4.11)

7. เงินค่าหุ้นสมาชิก

เงินค่าหุ้นสมาชิกเป็นเงินส่วนที่มีได้บังคับให้สมาชิกออมเป็นประจำเหมือนเงินออมสัจจะ แต่เป็นหุ้นที่สมาชิกซื้อเพื่อเป็นการเพิ่มทุนให้แก่กองทุนและมีสิทธิ์ถอนคืนได้เมื่อลาออกหรือพ้นสมาชิกภาพ และในแต่ละปีสมาชิกสามารถซื้อหุ้นเพิ่มเติมได้

จากการศึกษาก่อนการใช้สินเชื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้มีเงินค่าหุ้นสมาชิกเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 และปี 2554 มีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 และ 0.05 ล้านบาทในปี 4 ตามลำดับ หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อ ร้อยละ 25.0 (ตารางที่ 4.11)

8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้

รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้นี้เป็นรายได้หลักในการประกอบการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยในแต่ละกองทุนจะมีรายได้จากการจัดเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับขนาดเงินทุนให้กู้ยืม อัตราดอกเบี้ยที่เก็บจากสมาชิก การศึกษาก่อนการใช้สินเชื่อ กลุ่มที่ได้รับวงเงินน้อยมีรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ 0.05 ล้านบาทต่อปี และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 และ

2554 มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 0.06 และ 0.07 ล้านบาทต่อปีตามลำดับ หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังมีการใช้สินเชื่อร้อยละ 40.0 ซึ่งรายได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเกิดขึ้นจากกองทุนได้รับเงินทุนต่อยอด AAA เพิ่มขึ้น และกองทุนได้รับเงินกู้จากธนาคารทำให้สามารถนำไปปล่อยกู้ได้มากขึ้น (ตารางที่ 4.11)

9. ผลกำไรสุทธิ

ผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่มาจากรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เนื่องจากกองทุนไม่มีการนำเงินทุนไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการให้สมาชิกกู้ยืมและฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย การศึกษาพบว่าก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารกองทุนหมู่บ้านในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาทต่อปี และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 มีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาท และในปี 2554 เฉลี่ยกองทุนละ 0.07 ล้านบาท โดยผลกำไรสุทธิมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.7 โดยการเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการจัดเก็บรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ได้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.11)

10. หนี้ค้างชำระ

หนี้ค้างชำระที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่เป็นตัวเลขที่มีสัดส่วนน้อย จากการศึกษาพบว่าก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อยมีหนี้ค้างชำระของสมาชิกที่ทำการกู้ยืมเฉลี่ยเพียงกองทุนละ 0.01 ล้านบาทต่อปี และหลังจากมีการใช้สินเชื่อกับธนาคารไม่พบว่ากองทุนมีหนี้ค้างชำระจากสมาชิกแต่อย่างใด (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ผลการดำเนินงานก่อนและหลังใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท)

ผลการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้าน	ก่อนใช้ สินเชื่อ	หลังใช้สินเชื่อ		อัตราการเพิ่มขึ้นใน ปี 2554 เทียบกับ ก่อนใช้สินเชื่อ (ร้อยละ)
		ปี 2553	ปี 2554	
1. จำนวนกรรมการ(คน)	10	11	11	10.0
2. จำนวนสมาชิก (คน)	128	118	126	-1.6
3. เงินทุนจากรัฐบาล				
3.1 เงินเพิ่มทุนระยะที่สอง (ล้านบาท)	0.34	0.20	0.24	29.4
3.2 เงินทุนต่อยอด AAA (ล้านบาท)	0.01	0.01	0.03	200.0

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน (ล้านบาท)	0.05	0.05	0.06	20.0
5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม (ล้านบาท)	0.03	0.04	0.04	33.3
6. เงินออมสัจจะ (ล้านบาท)	0.05	0.06	0.07	40.0
7. เงินค่าหุ้นสมาชิก (ล้านบาท)	0.04	0.04	0.05	25.0
8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ (ล้านบาทต่อปี)	0.05	0.06	0.07	40.0
9. ผลกำไรสุทธิ (ล้านบาทต่อปี)	0.06	0.06	0.07	16.7
10. หนี้ค้างชำระ (ล้านบาทต่อปี)	0.01	-	-	-

ที่มา:จากการศึกษา

4.2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท)

1. จำนวนคณะกรรมการ

จำนวนคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางทั้งก่อนและหลังใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีกรรมการเฉลี่ยกองทุนละ 10 คน หรือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงหลังใช้สินเชื่อคงที่ (ตารางที่ 4.12)

2. จำนวนสมาชิก

กลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีสมาชิกเฉลี่ยกองทุนละ 86 คนต่อปี และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 93 คน และปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 110 คน หรือหลังจากมีการใช้สินเชื่อมีอัตราการเพิ่มขึ้นของสมาชิกร้อยละ 27.9 (ตารางที่ 4.12)

3. เงินทุนจากรัฐบาล

เงินทุนจากรัฐบาลในระยะที่สองก่อนใช้สินเชื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่สินเชื่อปานกลางได้รับเงินทุนจากรัฐบาลเฉลี่ย กองทุนละ 0.06 ล้านบาทต่อปี หลังจากใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน ในปี 2553 และ ปี 2554 ได้รับเงินทุนเฉลี่ยกองทุนละ 0.20 ล้านบาทต่อปี หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นของเงินทุนร้อยละ 233.3 ซึ่งอัตราการเพิ่มขึ้นเกิดขึ้นจากกองทุนได้รับเงินเพิ่มทุนในระยะที่สองเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นของกองทุนจึงส่งผลให้ได้รับการอนุมัติเงินเพิ่มทุนจากรัฐบาล ซึ่งเงินเพิ่มทุนในระยะที่ 2 นี้ถึงแม้กองทุนมิได้รับการประเมินระดับ AAA แต่หากมีผลประกอบการดีก็สามารถยื่นขออนุมัติได้ (ตารางที่ 4.12)

เงินทุนต่อยอด AAA ในกลุ่มนี้ก่อนใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.05 ล้านบาทต่อปี และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 และ 2554 ได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาทต่อปี โดยเงินทุนต่อยอด AAA ในกลุ่มนี้มีอัตราลดลงร้อยละ 20.0 การลดลงนี้เกิดจากบางกองทุนได้รับการประเมินที่ต่ำไปจากมาตรฐานเดิมทำให้ไม่ได้รับเงินทุนต่อยอด AAA

4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน

ก่อนใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน กองทุนในกลุ่มนี้มีเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาทต่อปี และหลังใช้สินเชื่อกับธนาคารในปี 2553 และ 2554 เพิ่มขึ้นเป็นกองทุนละ 0.05 ล้านบาทต่อปี หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 25.0 (ตารางที่ 4.12)

5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม

เงินประกันความเสี่ยงสะสมก่อนใช้สินเชื่อและหลังใช้สินเชื่อในกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากกันเงินประกันความเสี่ยงจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5-15 ของผลกำไรสุทธิ ทำให้เงินสะสมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยเงินประกันความเสี่ยงสะสมก่อนใช้และหลังใช้สินเชื่อของกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางมีเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาทต่อปีทั้งก่อนและหลังใช้สินเชื่อ หรือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงคงที่ (ตารางที่ 4.12)

6. เงินออมสัจจะ

ในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางนี้เงินออมสัจจะก่อนการใช้สินเชื่อจะมีเฉลี่ยกองทุนละ 0.09 ล้านบาทและหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 0.10 ล้านบาท และปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 0.11 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินร้อยละ 22.2 (ตารางที่ 4.12)

7. เงินค่าหุ้นสมาชิก

เงินค่าหุ้นสมาชิกรวมของแต่ละกองทุนในกลุ่มนี้ ก่อนการใช้สินเชื่อมีเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาท และหลังจากการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินในปี 2553 และ 2554 กองทุนมีเงินค่าหุ้นสมาชิกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกองทุนละ 0.05 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 25.0 (ตารางที่ 4.12)

8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลางนี้ ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาทต่อปี และหลังจากใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน ในปี 2553 มีรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาท และปี 2554 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยกองทุนละ 0.07 ล้านบาท หรือรายได้หลังใช้สินเชื่อมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.67 ซึ่งรายได้จากดอกเบี้ยนี้ขึ้นอยู่กับเงินที่ปล่อยกู้ ดอกเบี้ยที่กองทุนเก็บจาก

สมาชิกและการเกิดหนี้ค้างชำระ รายได้ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเกิดจากกองทุนได้รับเงินเพิ่มทุนในระยะที่สองเพิ่มขึ้น ประกอบกับได้รับเงินทุนจากธนาคารออมสินจึงสามารถปล่อยกู้ได้เพิ่มขึ้นด้วย (ตารางที่ 4.12)

9. ผลกำไรสุทธิ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง ก่อนใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อมีผลกำไรสุทธิในปี 2553 เฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาท และในปี 2554 ผลกำไรสุทธิเฉลี่ยกองทุนละ 0.07 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.7 โดยผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการจัดเก็บรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.12)

10. หนี้ค้างชำระ

ก่อนใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้มีลูกหนี้ที่มีหนี้ค้างชำระเพียง 0.01 ล้านบาทโดยเฉลี่ยต่อกองทุน และหลังจากมีการใช้สินเชื่อกับธนาคารพบว่าแต่ละกองทุนไม่มีหนี้ค้างชำระแต่อย่างใด (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผลการดำเนินงานก่อนและหลังใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท)

ผลการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้าน	ก่อนใช้ สินเชื่อ	หลังใช้สินเชื่อ		อัตราการเพิ่มขึ้นใน ปี 2554 เทียบกับ ก่อนใช้สินเชื่อ (ร้อยละ)
		ปี 2553	ปี 2554	
1. จำนวนกรรมการ(คน)	10	10	10	-
2. จำนวนสมาชิก (คน)	86	93	110	27.9
3. เงินทุนจากรัฐบาล				
3.1 เงินเพิ่มทุนระยะที่สอง (ล้านบาท)	0.06	0.20	0.20	233.3
3.2 เงินทุนต่อยอด AAA (ล้านบาท)	0.05	0.04	0.04	-20.0
4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน (ล้านบาท)	0.04	0.05	0.05	25.0
5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม (ล้านบาท)	0.04	0.04	0.04	-
6. เงินออมสัจจะ (ล้านบาท)	0.09	0.10	0.11	22.2
7. เงินค่าหุ้นสมาชิก (ล้านบาท)	0.04	0.05	0.05	25.0
8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ (ล้านบาทต่อปี)	0.06	0.06	0.07	16.7
9. ผลกำไรสุทธิ (ล้านบาทต่อปี)	0.06	0.06	0.07	16.7
10. หนี้ค้างชำระ (ล้านบาทต่อปี)	0.01	-	-	-

ที่มา:จากการศึกษา

4.3 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท)

1. จำนวนคณะกรรมการ

จำนวนคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและหลังใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน โดยมีคณะกรรมการเฉลี่ยกองทุนละ 11 คนต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับด้านระยะเวลาการเป็นกรรมการที่ส่วนใหญ่กรรมการมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง (ตาราง 4.13)

2. จำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิกในกลุ่มนี้ก่อนการใช้สินเชื่อมีจำนวนเฉลี่ยกองทุนละ 171 คนต่อกองทุน และหลังจากมีการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินสมาชิกในปี 2553 มีจำนวนเพิ่มเป็นกองทุนละ 181 คน และในปี 2554 มีจำนวน 175 คน หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นของสมาชิกหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 2.3 (ตาราง 4.13)

3. เงินทุนจากรัฐบาล

ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน กองทุนหมู่บ้านในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากได้รับเงินเพิ่มทุนในระยะที่สองเฉลี่ยกองทุนละ 0.16 ล้านบาทต่อปี และหลังจากใช้สินเชื่อในปี 2553 ได้รับเงินทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกองทุนละ 0.33 ล้านบาท และปี 2554 ได้รับเงินทุนเฉลี่ยกองทุนละ 0.30 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 87.5

ในส่วนของเงินทุนต่อยอด AAA ก่อนการใช้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านกลุ่มนี้ได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.06 ล้านบาท และหลังจากใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินในปี 2553 ได้รับเงินทุนลดลงเฉลี่ยแล้วได้รับกองทุนละ 0.03 ล้านบาท และในปี 2554 ได้รับเฉลี่ยกองทุนละ 0.07 ล้านบาท เงินทุนต่อยอด AAA ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้มีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 16.7 (ตาราง 4.13)

4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน

กองทุนหมู่บ้านกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากนี้จากการศึกษาพบว่าเงินสะสมจากผลกำไรของกองทุนมีการเพิ่มขึ้นหลังมีการใช้สินเชื่อกับธนาคาร แสดงถึงผลประกอบการของกองทุนที่มีกำไร โดยก่อนการใช้สินเชื่อกองทุนมีเงินสะสมจากผลกำไรเฉลี่ยกองทุนละ 0.05 ล้านบาทต่อปี และหลังจากใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินในปี 2553 กองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้นเป็น 0.07 ล้านบาทต่อกองทุน และปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 0.08 ล้านบาทต่อกองทุน หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 60.0 (ตาราง 4.13)

5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม

ด้านเงินประกันความเสี่ยงสะสมจากการศึกษาพบว่ามีการเพิ่มขึ้น โดยจะค่อยๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ตัวเลขโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากกองทุนส่วนใหญ่จะกันเงินประกันความเสี่ยงในสัดส่วนเพียงร้อยละ 5-15 ของกำไรสุทธิ ก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสิน กองทุนหมู่บ้านในกลุ่มนี้มีเงินประกันความเสี่ยงสะสมเฉลี่ยกองทุนละ 0.04 ล้านบาท และหลังการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินในปี 2553 และ 2554 เงินประกันความเสี่ยงสะสมเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อกองทุนละ 0.05 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.0 (ตาราง 4.13)

6. เงินออมสำรอง

ด้านเงินออมสำรองของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อเงินมากนี้มีการเติบโตเช่นกัน โดยอัตราการจัดเก็บเงินออมจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละปี การศึกษาพบว่า ก่อนการใช้สินเชื่อเงินออมสำรองต่อกองทุนเฉลี่ยปีละ 0.20 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 0.27 ล้านบาทต่อกองทุน และปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 0.30 ล้านบาทต่อกองทุน หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.0 (ตาราง 4.13)

7. เงินค่าหุ้นสมาชิก

เงินค่าหุ้นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้หลังจากการใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสิน มีอัตราการเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งให้เห็นว่าหากสมาชิกรนำเงินทุนที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีผลกำไรก็จะสามารถนำผลกำไรมาเปลี่ยนเป็นหุ้นของกองทุนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ได้ จากการศึกษาก่อนการใช้สินเชื่อกับธนาคารออมสินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีเงินค่าหุ้นสมาชิกเฉลี่ยกองทุนละ 0.10 ล้านบาท และหลังใช้สินเชื่อในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นกองทุนละ 0.15 และ ปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็นกองทุนละ 0.14 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.0 (ตาราง 4.13)

8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้

รายได้ที่จัดเก็บจากดอกเบี้ยเงินกู้ก่อนการใช้สินเชื่อ พบว่าแต่ละกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อเงินมากจัดเก็บได้เฉลี่ยปีละ 0.09 ล้านบาท และหลังมีการใช้สินเชื่อในปี 2553 ยังคงจัดเก็บได้เฉลี่ย 0.09 ล้านบาทเช่นกัน และในปี 2554 จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย กองทุนละ 0.13 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 44.4 ซึ่งการจัดเก็บรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้เกิดจากการได้รับเงินทุนจากธนาคารออมสินทำให้สามารถปล่อยกู้ได้เพิ่มขึ้น (ตาราง 4.13)

9. ผลกำไรสุทธิ

ผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกลุ่มนี้ ก่อนการใช้สินเชื่อแต่ละกองทุนมีผลกำไรจากการดำเนินงานเฉลี่ย 0.10 ล้านบาท และหลังใช้

สินเชื่อในปี 2553 มีผลกำไรเฉลี่ยกองทุนละ 0.10 ล้านบาทเช่นกัน และในปี 2554 เพิ่มเป็นกองทุนละ 0.13 ล้านบาท หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นหลังใช้สินเชื่อร้อยละ 30.0 โดยผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการจัดเก็บรายได้จากดอกเบี้ยได้เพิ่มขึ้น (ตาราง 4.13)

ตารางที่ 4.13 ผลการดำเนินงานก่อนและหลังใช้สินเชื่อจากธนาคารออมสินของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท)

ผลการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้าน	ก่อนใช้ สินเชื่อ	หลังใช้สินเชื่อ		อัตราการเพิ่มขึ้นใน ปี 2554 เทียบกับ ก่อนใช้สินเชื่อ (ร้อยละ)
		ปี 2553	ปี 2554	
1. จำนวนกรรมการ(คน)	11	11	11	-
2. จำนวนสมาชิก (คน)	171	181	175	2.3
3. เงินทุนจากรัฐบาล				
3.1 เงินเพิ่มทุนระยะที่สอง(ล้านบาท)	0.16	0.33	0.30	87.5
3.2 เงินทุนต่อยอด AAA (ล้านบาท)	0.06	0.03	0.07	16.7
4. เงินสะสมจากผลกำไรของกองทุน (ล้านบาท)	0.05	0.07	0.08	60.0
5. เงินประกันความเสี่ยงสะสม (ล้านบาท)	0.04	0.05	0.05	25.0
6. เงินออมสัจจะ (ล้านบาท)	0.20	0.27	0.30	50.0
7. เงินค่าหุ้นสมาชิก (ล้านบาท)	0.10	0.15	0.14	40.0
8. รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ (ล้านบาทต่อปี)	0.09	0.09	0.13	44.4
9. ผลกำไรสุทธิ (ล้านบาทต่อปี)	0.10	0.10	0.13	30.0
10. หนี้ค้างชำระ (ล้านบาทต่อปี)	-	-	-	-

ที่มา:จากการศึกษา

อาจสรุปได้ว่าผลการดำเนินงานหลังการใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสิน สาขาแม่แตงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 29 กองทุน เมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานหลังใช้บริการสินเชื่อพบว่าส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น โดยในกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีอัตราการเพิ่มขึ้นของผลประกอบการโดยเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) และกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) เมื่อพิจารณาเฉพาะผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานพบว่ากลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมากมีอัตรากำไรเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 30.0 ส่วนกลุ่มที่ได้รับ

สินเชื่อบริษัทเงินปานกลางและวงเงินน้อยมีอัตราค่าใ้เพิ่มขึ้นเท่ากันคือ ร้อยละ 16.7 โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีปัจจัยด้านเงินทุนที่ต่อ ยอดระยะที่สองและเงินทุนต่อยอด AAA ที่ส่งผลกระทบต่อค่าใ้จากการดำเนินงานคือในกลุ่มที่ใ้รับสินเชื่อบริษัทเงินปานกลางใ้รับเงินเพิ่มทุนระยะที่สองเพิ่มขึ้นร้อยละ 233.3 แต่ใ้รับเงินทุนต่อยอด AAA ลดลงร้อยละ 20 ซึ่งเกิดจากในกลุ่มนี้มีกองทุนใ้รับการประเมินผลระดับ AAA เพียง 1 กองทุนเท่านั้นในปี 2554 และในส่วนของกลุ่มที่ใ้รับสินเชื่อบริษัทเงินน้อยใ้รับเงินทุนต่อยอด AAA เพิ่มขึ้นร้อยละ 200.0 แต่กลับใ้รับเงินเพิ่มทุนระยะที่สองลดลงร้อยละ 29.4 ซึ่งในกลุ่มนี้มีกองทุนที่ใ้รับการประเมินผลระดับ AAA จำนวน 3 กองทุนในปี 2554 แต่การลดลงของเงินเพิ่มทุนระยะที่สองนั้นเกิดจากบางกองทุนที่มีใ้ยื่นขอรับเงินเพิ่มทุนระยะที่สองเนื่องจากเงินทุนที่มีอยู่และการใ้รับการสนับสนุนเงินจากธนาคารออมสินเพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก

5) ความพึงพอใจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใ้ใช้สินเชื่อบริษัทเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตง

การศึกษาความพึงพอใจใ้ใ้บริการสินเชื่อบริษัทธนาคารออมสินสาขาแม่แตง ทำการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ขั้นตอนใ้การขอสินเชื่อบริษัท ความรวดเร็วใ้การอนุมัติสินเชื่อบริษัท วงเงินที่ใ้รับอนุมัติ 2) ด้านราคา ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 3) ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร การโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อบริษัททางทีวี และ 4) ด้านการใ้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความชัดเจนใ้การใ้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ธนาคาร และ มนุษยสัมพันธ์และความเอาใจใ้ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร

การศึกษาความพึงพอใจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ใ้ใช้สินเชื่อบริษัทเพื่อพัฒนาชนบทจากธนาคารออมสินสาขาแม่แตงทั้ง 29 กองทุน มีความพึงพอใจใ้ใ้บริการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.30 โดยมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 2.48 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ วงเงินที่ใ้รับอนุมัติ ความรวดเร็วใ้การอนุมัติสินเชื่อบริษัท และขั้นตอนใ้การขอสินเชื่อบริษัท ความพึงพอใจรองลงมาคือ การใ้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคาร คะแนนเฉลี่ย 2.46 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความชัดเจนใ้การใ้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ และมนุษยสัมพันธ์และความเอาใจใ้ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความพึงพอใจอันดับที่ 3 คือ ด้านราคา คะแนนเฉลี่ย 2.22 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอันดับสุดท้ายคือ การส่งเสริมการตลาด คะแนนเฉลี่ย 1.89 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคารและการโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อบริษัทผ่านทางทีวี (ตารางที่ 4.14)

พิจารณาแต่ละกลุ่มตามวงเงินสินเชื่อที่ได้รับ พบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินน้อย (400,000-800,000 บาท) ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มาเป็นอันดับที่ 1 คะแนนเฉลี่ย 2.55 (ระดับมาก) ได้แก่ วงเงินที่ได้รับอนุมัติ ขั้นตอนในการขอสินเชื่อ และความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ ความพึงพอใจอันดับที่ 2 คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคาร คะแนนเฉลี่ย 2.19 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความชัดเจนในการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ และมนุษยสัมพันธ์และความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความพึงพอใจอันดับที่ 3 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด คะแนนเฉลี่ย 2.12 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคารและการโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อผ่านทางทีวี และความพึงพอใจอันดับที่ 4 คือด้านราคา ได้แก่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คะแนนเฉลี่ย 2.00 (ระดับปานกลาง) จะเห็นได้ว่าในกลุ่มนี้มีระดับคะแนนความพึงพอใจในแต่ละอันดับไม่แตกต่างกันมากนัก (ตารางที่ 4.14)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินปานกลาง (800,001-1,200,000 บาท) ให้ความสำคัญในด้านราคามาเป็นอันดับแรก คะแนนเฉลี่ย 3.00 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์ คะแนนเฉลี่ย 2.43 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ วงเงินกู้ที่ได้รับ ขั้นตอนในการขอสินเชื่อ และความรวดเร็วในการขอสินเชื่อ ความพึงพอใจอันดับที่ 3 คือ ด้าน การให้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน คะแนนเฉลี่ย 2.42 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความชัดเจนในการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร และความพึงพอใจอันดับที่ 4 คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด คะแนนเฉลี่ย 1.72 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคารและการโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อผ่านทางทีวี (ตารางที่ 4.14)

สำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มที่ได้รับสินเชื่อวงเงินมาก (1,200,001-3,000,000 บาท) มีความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคารมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 2.78 (ระดับมาก) ได้แก่ ความชัดเจนในการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความพึงพอใจอันดับที่ 2 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ คะแนนเฉลี่ย 2.45 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ วงเงินที่ได้รับอนุมัติ ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ และขั้นตอนในการขอสินเชื่อ ความพึงพอใจอันดับที่ 3 คือ การส่งเสริมการตลาด คะแนนเฉลี่ย 1.84 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร การโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อผ่านทางทีวี และความพึงพอใจอันดับสุดท้าย คือด้านราคา คะแนนเฉลี่ย 1.67 (ระดับปานกลาง) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อกับธนาคารออมสินสาขาแม่แตงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่อ	วงเงิน สินเชื่อ น้อย	วงเงินสินเชื่อ ปานกลาง	วงเงินสินเชื่อ มาก	เฉลี่ย
1. ด้านผลิตภัณฑ์	2.55 (มาก)	2.43 (ปานกลาง)	2.45 (ปานกลาง)	2.48 (ปานกลาง)
1.1 ขั้นตอนในการขอสินเชื่อ	2.33 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)	2.03 (ปานกลาง)	2.26 (ปานกลาง)
1.2 ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ	2.33 (ปานกลาง)	2.14 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)	2.27 (ปานกลาง)
1.3 วงเงินที่ได้รับอนุมัติ	3.00 (มาก)	2.71 (ปานกลาง)	3.00 (มาก)	2.90 (มาก)
2. ด้านราคา	2.00 (ปานกลาง)	3.00 (มาก)	1.67 (ปานกลาง)	2.22 (ปานกลาง)
2.1 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้				
3. การส่งเสริมการตลาด	2.12 (ปานกลาง)	1.72 (ปานกลาง)	1.84 (ปานกลาง)	1.89 (ปานกลาง)
3.1 การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร	2.67 (มาก)	1.86 (ปานกลาง)	2.00 (ปานกลาง)	2.18 (ปานกลาง)
3.2 การโฆษณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อผ่านทางทีวี	1.56 (ปานกลาง)	1.57 (ปานกลาง)	1.67 (ปานกลาง)	1.60 (ปานกลาง)
4. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน	2.19 (ปานกลาง)	2.42 (ปานกลาง)	2.78 (มาก)	2.46 (ปานกลาง)
4.1 ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ ธนาคาร	2.55 (มาก)	2.69 (มาก)	2.67 (มาก)	2.64 (ปานกลาง)
4.2 ความชัดเจนในการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ธนาคาร	2.04 (ปานกลาง)	2.43 (ปานกลาง)	3.00 (มาก)	2.49 (ปานกลาง)
4.3 มนุษยสัมพันธ์และความเอาใจใส่ของ เจ้าหน้าที่ธนาคาร	1.97 (ปานกลาง)	2.14 (ปานกลาง)	2.67 (มาก)	2.26 (ปานกลาง)
รวมเฉลี่ย	2.25 (ปานกลาง)	2.35 (ปานกลาง)	2.29 (ปานกลาง)	2.30 (ปานกลาง)

ที่มา:จากการศึกษา